

Kansenrapport Olympische Spelen Parijs 2024

Een eerste analyse

Opgesteld door: Transfer LBC

In opdracht van: Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Datum publicatie: 30 januari 2018

Kansenrapport Olympische Spelen Parijs 2024: Een eerste analyse

Inhoudsopgave

<u>1.</u>	<u>Samenvatting</u>	3
<u>2.</u>	<u>Introductie</u>	5
<u>3.</u>	<u>Organisatie</u>	6
<u>4.</u>	<u>Doelstellingen en processen: Parijs 2024</u>	8
<u>5.</u>	<u>Projecten en kansen</u>	19
<u>6.</u>	<u>De connectie tussen de BV Nederland en de Olympische Spelen 2024</u>	24
<u>7.</u>	<u>Relevante contacten</u>	31
<u>8.</u>	<u>Bijlagen</u>	35

1. Samenvatting

In deze fase, bijna 7 jaar voordat de Olympische Spelen in Parijs zullen plaatsvinden, lijken de kansen voor het Nederlands bedrijfsleven actief in de Sport Infrastructuur / Gebouwde Omgeving sector vooral te liggen in de volgende projecten en thema's.

1.1 Projecten

De volgende projecten zijn reeds gedefinieerd door de organisatie:

- Het nieuw te bouwen Aquatic Center
- Het nieuw te bouwen Olympisch Dorp
- De renovaties en aanpassingen die moeten worden gedaan om bestaande sport- en trainingslocaties, waaronder het Stade de France, naar Olympische standaarden te brengen
- Tijdelijke sport- en trainingslocaties op verschillende belangrijke plekken in Parijs, zoals bijvoorbeeld naast de Eiffeltoren of het Paleis van Versailles.

In februari 2018 zullen de twee organen die verantwoordelijk zijn voor de beschrijving en aanbesteding van alle bouw- en ontwikkelingsprojecten omtrent de Spelen (COJO - Comités d'Organisation des Jeux Olympiques, en SOLIDEO - Société de Livraison des Équipements Olympiques et Paralympiques) worden opgericht. Na hun oprichting zullen de specifieke parameters van bovenstaande projecten bekend worden.

Voor het Nederlands bedrijfsleven liggen er kortom onder andere omtrent bovenstaande projecten grote kansen. In de aankomende tijd zal meer informatie bekend worden over deze en mogelijke andere projecten. Daarnaast zijn er ook een aantal thema's die door de organisatie als zeer belangrijk worden geacht, waar Nederland sterk op in kan spelen.

1.2 Thema's

Drie kernthema's zijn erg belangrijk voor de organisatorische partijen: duurzaamheid, maatschappelijkheid, en veiligheid. Om deze reden is het belangrijk voor Nederlandse bedrijven die willen inzetten op projecten omtrent de Olympische Spelen 2024 om deze thema's ten aller tijde in het achterhoofd te houden. Uitgesproken focus op deze thema's vanuit de organiserende partijen biedt extra kansen voor het Nederlands bedrijfsleven. De thema's zijn als volgt:

Duurzaamheid

Met deze Spelen wil Parijs een nieuwe standaard neerzetten als het aankomt op de belasting van het milieu: deze moet vele malen kleiner dan in vorige versies van de Olympische Spelen. Om deze reden zijn richtlijnen voor Environmental Excellence opgesteld (zie Bijlage 3). Om dezelfde reden is *legacy* voor de organisatoren van Parijs 2024 een essentieel thema. Alle Nederlandse bedrijven die iets

kunnen toevoegen aan de verbetering van duurzaamheid en legacy, en de algemene verkleining van het negatieve effect van de Spelen op het milieu, kunnen hierop inspringen.

Maatschappelijkheid

De Spelen moeten een positieve impact hebben op Parijs, haar leefbaarheid, haar omgeving, en op de positie van (top)sport in Frankrijk in het algemeen. Daarnaast moeten deze Spelen zorgen voor een grotere saamhorigheid binnen Frankrijk, en tussen Frankrijk en Europese landen en partners. Alle Nederlandse bedrijven die hieraan kunnen bijdragen, kunnen dit expliciet kenbaar maken.

Veiligheid

Veiligheid is in Frankrijk al een tijd een belangrijk thema door de spijtige ervaringen het land heeft gehad met onder andere terrorisme. Dit thema zal dus ook in de voorbereidingen naar de Spelen hoog op de agenda staan. Alle Nederlandse bedrijven die iets toe kunnen voegen aan de veiligheid omtrent de Spelen, kunnen hier mogelijk aan meewerken.

1.3 Tips & tricks

Frankrijk staat sterk open voor het uitnodigen van buitenlandse (Europese) partijen in het aanbestedingsproces voor de nog uit te voeren projecten. Zij verkiest Europese partners boven partners buiten Europa omdat 1. Dit bijdraagt aan de vermindering van de carbon footprint en 2. Dit bijdraagt aan de ontwikkeling van de Europese markt. Echter heeft Frankrijk zelf ook een sterke markt waar Nederlandse bedrijven in dit proces rekening mee dienen te houden. Bij deze een aantal tips voor het Nederlands bedrijfsleven in de huidige fase, om de succesansen van de BV Nederland omtrent de Olympische Spelen 2024 te vergroten:

- Zorg dat je voordat de aanbestedingsfase begint alvast zichtbaarheid creëert bij de belangrijkste Franse stakeholders (zie onder andere Bijlage 2)
- Zorg dat je bekend bent met Franse en Europese wet- en regelgeving, en hiernaar kunt handelen
- Zorg dat je bovenstaande thema's integreert in je strategie richting de Franse markt
- Zorg dat je product wordt gezien als onderscheidend

2. Introductie

In september 2017 kreeg Frankrijk de Olympische Spelen 2024 toegewezen. In het bid geeft Frankrijk aan vooral te focussen op de speerpunten legacy en duurzaamheid. Het onderstrepen van deze waardevolle en toekomstgerichte ambities heeft ongetwijfeld geholpen bij het gunningsproces.

Om de zekerheid van een goede legacy te vergroten zal de organisatie van de Spelen 2024 vooral gebruik maken van veel bestaande sportinfrastructuur en tijdelijke accommodaties op toonaangevende plaatsen in de stad. Om deze Spelen zo duurzaam mogelijk te maken op verschillende vlakken heeft het Nationaal Olympisch Comité in Frankrijk nu al een heel aantal regels, richtlijnen en ambities vastgesteld die dit zullen waarborgen.

Frankrijk heeft veel ervaring met het organiseren van grote sportevenementen en toernooien, zoals het jaarlijkse tennistoernooi Roland Garros, de Tour de France en ook het EK voetbal 2018, en heeft dan ook veel kennis en infrastructuur in huis.

Al jaren brengt het organiseren van grote sportevenementen zoals WKs en Olympische Spelen grote infrastructurele renovaties en uitbreidingen met zich mee. Stadions, luchthavens, hotels en infrastructuur worden nieuw gebouwd of gerenoveerd voor de aanvang van het evenement. Tijdsdruk, sociaal maatschappelijke druk en eisen van sportfederaties zoals FIFA of IOC vormen een uitdaging voor organisatoren en onderaannemers. Sinds het WK in Zuid Afrika en het WK en Olympische Spelen in Brazilië is er daarnaast sterk toenemende aandacht voor het verduurzamen van de organisatie van grote sportevenementen. Het ligt in de lijn der verwachtingen dat de Olympische Spelen in Parijs op verschillende vlakken kansen biedt voor het Nederlandse bedrijfsleven met innovatieve niches of oplossingen die kunnen zorgen dat Olympische Spelen duurzamer en efficiënter georganiseerd kunnen worden.

Nederland kent veel bedrijven die interessante diensten of producten kunnen aanbieden voor de ontwikkeling van de (sport) infrastructuur. Onderstaande eerste analyse richt zich op kansen voor bedrijven die kunnen toeleveren aan de bouw van permanente en/of tijdelijke infrastructuur, sportfaciliteiten en diensten die gelieerd zijn aan de organisatie de Olympische Spelen 2024. Verder is in het rapport een eerste indicatie te vinden van de kansen die zich zullen voordoen zodat bedrijven zich hierop kunnen voorsorteren door collectief of zelfstandig de kansen in Frankrijk op te volgen.

3. Organisatie

In de aanloop naar deze Olympische spelen heeft Parijs een heel aantal stappen doorlopen om als gaststad verkozen te worden. Nadat het CNOSF (Comité Nationale Olympique et Sportif Français, de Franse equivalent van het NOC-NSF) bij het Internationaal Olympisch Comité (IOC) had aangegeven interesse te hebben om gaststad van de spelen van 2024 te zijn, werd in Parijs het Comité van de Kandidatuur van Parijs opgezet door GIP Paris 2024. Dit comité registreert de verschillende sportfederaties en andere belangrijke stakeholders die zullen meewerken aan het organiseren van de Spelen in Parijs, zoals het CNOSF, CPSF (Comité Paralympique et Sportif Français), de stad Parijs, de Franse regering, en de regio Île-de-France. Het GIP congres wordt geleid door Bernard Lapasset, oud voorzitter van de Franse rugby bond, en Tony Estanguet, oud slalomkanoër en lid van het IOC. De overige leden van het comité bestaan uit verschillende sportlieden en sportspecialisten.

3.1 Timeline

In 2015, negen jaar voor het organiseren van de Spelen, leverde Parijs hun Vision, Game Concept & Strategy in bij het IOC, welke in 2016 gevolgd werd door het plan voor Governance, Legal & Venue Funding. Het aanbestedingsproces werd afgesloten met het indienen van het plan voor Games Delivery, Experience & Venue Legacy in 2017, waarna er door het IOC in september 2017 officieel de beslissing werd gemaakt om de Spelen aan Parijs toe te kennen. Hiermee werd de organisatie van de Spelen door het IOC toevertrouwd aan het CNOSF en de stad Parijs.

Afbeelding 1: De aanloop naar het winnen van de Olympische Spelen

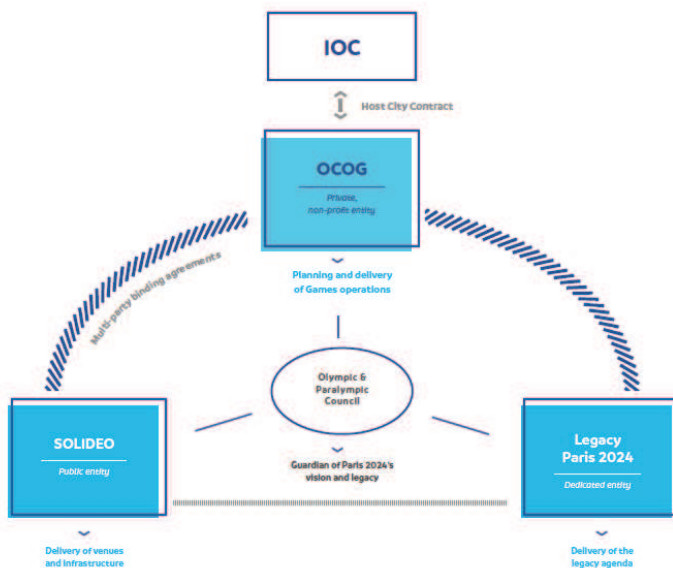

Het CNOSF zal vervolgens in februari 2018 het Organiserend Comité van de Olympische Spelen (Comités d'Organisation des Jeux Olympiques – COJO: OCOG in het Engels) oprichten, welke tijdens zijn bestaan tijd direct met het IOC communiceert. Het IOC geeft vanaf dat moment haar instructies direct door aan het COJO. Vanaf zijn oprichting tot zijn ontbinding moet het COJO zich houden aan de regels zoals gedefinieerd in het Olympisch Handvest, het contract dat wordt gesloten tussen de IOC,

NOC en gaststad Parijs. Ook moet het COJO zich houden aan de instructies van de raad van bestuur van het IOC.

Afbeelding 2: Onderlinge verhoudingen tussen de verschillende Olympische organen

Tegelijkertijd (februari 2018) zal de Société de Livraison des Équipements Olympiques et Paralympiques (SOLIDEO) worden opgericht, een publieke entiteit welke verantwoordelijk zal zijn voor het leveren van alle benodigde locaties en opstellen en leveren van infrastructuurprojecten voor de Spelen, alsmede het leveren van toezicht op en het monitoren van de activiteiten. Lees meer over SOLIDEO en haar mandaat op pagina 13. Na de

oprichting van COJO en SOLIDEO in februari 2018 zullen de indicatoren voor monitoring en kwaliteitscontrole worden omschreven in contractuele afspraken. Deze afspraken zullen ook de frequentie en inhoud van de op te leveren rapporten omvatten, alsmede de wijze van monitoring van de voortgang en eventuele problemen. SOLIDEO zal regelmatig verslag uitbrengen aan COJO, en aan alle relevante belanghebbenden omtrent de status van de levering van de sportinfrastructuur van de Spelen. Tot de oprichting van de COJO zal het Comité van de Kandidatuur van Parijs 2024 zijn activiteit (saldo van contracten en vastleggingen, afsluiting van de rekeningen, vertrekplan van het personeel) geleidelijk verminderen vóór haar ontbinding eind 2017.

Zie voor een verdere beschrijving van de verschillende Olympische Instituten en hun mandaten Bijlage 1.

4. Doelstellingen en processen: Parijs 2024

De Olympische Spelen zijn bij uitstek een perfect moment voor Parijs om midden in het hart van de stad een uniek evenement neer te zetten, en daarbij het uitzonderlijke erfgoed van Parijs - haar culturele diversiteit, levenskunst en humanistische waarden - te delen met haar inwoners en toeristen. Maar Parijs wil in 2024 verder gaan: in de hoofdstad zullen de Spelen dienen als een bron van vooruitgang, die de mensen van en de gebieden in en rondom Parijs een positieve toekomst en een blijvende erfenis zullen bieden.

Voor de Spelen heeft Parijs om dit te bereiken een grote verscheidenheid aan doelstellingen gesteld, welke grofweg zijn in te delen in drie categorieën: duurzame, maatschappelijke en veiligheidsdoelstellingen, die uiteraard deels in elkaar overvloeien. Het Nederlands bedrijfsleven kan slim inspelen op deze doelstellingen, door actief de duurzame, maatschappelijke en veiligheidseigenschappen of -effecten van haar producten te presenteren aan belangrijke Franse stakeholders. In de keuze die uiteindelijk gemaakt zal worden tijdens de aanbestedingsprocessen, zullen hoogstwaarschijnlijk bedrijven die kunnen bijdragen aan het behalen van onderstaande doelstellingen worden gekozen.

4.1 Duurzame milieudoelstellingen

In 2016 werd in Parijs het klimaatakkoord getekend en vanaf dat moment zet Frankrijk zich meer dan ooit in om een voorloper te worden op het gebied van duurzaamheid en circulariteit. Dit wordt onder andere verder onderschreven door de 'stratégie nationale de transition écologique vers un développement durable' (nationale strategie voor de ecologische overgang naar duurzame ontwikkeling), welke het voor Frankrijk mogelijk maakt om op een efficiëntere wijze bij te dragen aan de strijd tegen klimaatverandering en om binnen haar eigen landelijke energiebehoeften sterker en onafhankelijker te zijn. De Olympische Spelen Parijs 2024 is een enorme extra stimulans en impuls die Frankrijk aan een extra versnelling van de energietransitie moet helpen. De focus met betrekking tot de Spelen ligt overduidelijk op behoud van energie, energie-efficiëntie en duurzame energievoorziening. Een van de belangrijkste aandachtspunten van de aankomende Olympische Spelen is daarom: hoe kunnen de Spelen zo georganiseerd worden dat er een zo klein mogelijke 'carbon footprint' wordt achtergelaten? Om deze reden is er reeds een aantal doelstellingen vastgesteld die tezamen moeten zorgen voor 'Environmental Excellence'. De strategie van Environmental Excellence biedt een ambitieus antwoord op de klimaatuitdagingen waar de wereld momenteel mee te maken heeft en uitdagingen omtrent de bescherming van de biodiversiteit. Door de

strategie van Environmental Excellence aan te houden, zal de CO2-neutraliteit van de Spelen worden gewaarborgd.

Om tot de Environmental Excellence strategie te komen, heeft Parijs drie hoofdelementen ontwikkeld:

1. Waarde creëren voor het milieu en de samenleving door vroegtijdig in het proces te focussen op de legacy van al het uit te voeren werk en te ontwikkelen locaties
2. Bewustzijn creëren bij het publiek voor duurzaamheid en het milieu door atleten in te zetten, en gebruik te maken van een uitgebreide media strategie
3. Uitstekende duurzame Spelen neerzetten die als voorbeeld en nieuwe standaard kunnen dienen voor alle sportevenementen van de toekomst.

De strategie is in lijn met het klimaatakkoord van Parijs, en de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen van de VN. Om ervoor te zorgen dat aan alle regelgeving omtrent duurzaamheid wordt voldaan, zal het ISO 20121 management en certificeringssysteem worden toegepast. Daarnaast zal de toekomstige internationale certificering ISO 20400 op termijn worden gehanteerd: deze zal richtlijnen bevatten voor het garanderen van toereikende integratie van duurzaamheid binnen alle inkoopprocessen. 100% van de nieuwe (sport)infrastructuur zal een dubbele certificering ontvangen - de Europese BREEAM, en de Franse HQE - en zullen worden gelabeld als 'lowcarbon buildings'. Alle nieuwe faciliteiten zullen daarnaast de certificering 'positive energy building' of vergelijkbaar ontvangen, net als de 'BiodiverCity' certificering. Ook de carbon footprint zal worden gemeten, en er zal een Life Cycle Assessment worden uitgevoerd om de milieu impact te meten, zowel direct als indirect. De organisatie van Parijs 2024 heeft zo'n 70 miljoen dollar gebudgetteerd om deze duurzaamheidsstrategieën uit te voeren, en de gestelde doelen te behalen.

Voor specifieke en gerichte Environmental Excellence doelstellingen per thema, zie Bijlage 3.

4.2 Maatschappelijke doelstellingen

Deze maatschappelijke doelstellingen hebben vooral direct en indirect betrekking op de inwoners van Parijs en de bredere Franse maatschappij. Hieronder zijn de belangrijkste doelstellingen beschreven.

- *Het bevorderen van (top)sport in de Franse maatschappij.* Het is het doel om de waarde van sport in zijn algemeenheid gedeeld gedachtengoed van de gehele Franse bevolking te maken. Zowel het aantal jonge sporttalenten, als het aantal jongeren dat sport, wordt idealiter vergroot, bijvoorbeeld door het ontwikkelen van sport gerelateerde activiteiten, zoals bijvoorbeeld het sluiten van partnerschappen tussen scholen en de organiserende organen van de Olympische Spelen, waarbij er voor ieder een Paralympisch / Olympisch paspoort wordt aangemaakt. Dit paspoort stelt jongeren in staat om gedurende een jaar alle mogelijke sporten uit te proberen. Parijs 2024 biedt haar inwoners ook op andere manieren de

mogelijkheid om deel te nemen aan het project. Iedereen kan bijvoorbeeld ideeën inbrengen om een gezamenlijk project op te starten omtrent de Spelen, en er worden extra stages en trainingen gecreëerd om de volgende professionele sportgeneratie goed voor te bereiden. Ook zal er meer dan € 100 miljoen worden besteed aan nieuwe sportapparatuur.

- *Vergroting van de integratie van gehandicapten in Frankrijk.* De organisatie zal ervoor zorgen dat trainingen ten aanzien van invaliditeit verplicht zijn voor alle aanbieders van diensten in relatie tot de organisatie van de Spelen (inclusief de veiligheidsmacht). Het uitgangspunt is hierbij het vieren van de diversiteit en talenten van mensen met een handicap in Frankrijk en over de hele wereld.
- *Samenwerking met buitenlandse sportprofessionals.* Door middel van een specifiek internationaal opgezette wervingsstrategie hoopt Frankrijk te profiteren van sport professionals en een ervaren sportnetwerk van over de hele wereld. Parijs belooft een transparant wervingsproces op te zetten met Europese en internationale burgers. Daarnaast zal een intensief taalopleidingsprogramma worden opgezet om een goede communicatie tussen alle belanghebbenden te waarborgen.
- *Creëren van 247.000 banen.* Er worden significante economische spin-offs verwacht van het hosten van de Spelen. Een commissie van het Centre de droit et d'économie du sport van de Universiteit van Limoges gaf aan dat het hosten van de Olympische Spelen van 2024 tussen de 5,5 en 10,7 miljard euro aan inkomsten kan genereren. Een deel hiervan (3,5 miljard) zal worden gegenereerd door het aangetrokken toerisme omtrent de Spelen. Onder andere in de diensten en toerisme sector zullen dus veel banen voor Parijzenaren worden gecreëerd.
- *Trekken van (meer) investeerders en meer toeristen naar de regio.* De regio Parijs heeft te lijden gehad onder de recente aanslagen: toerisme en foreign direct investment is significant afgezwakt. Met de Spelen in het verschiet gaat Parijs zich er voor inzetten meer toeristen en meer FDI naar de regio te trekken.
- *Bevestigen van leiderschap Parijs en Frankrijk in de strijd tegen klimaatverandering.* (Zie duurzaamheidsdoelen hierboven).

4.3 Veiligheidsdoelstellingen

Met de aanslagen van afgelopen jaren in het achterhoofd zal veiligheid voor de sporters en bezoekers een hoge prioriteit genieten tijdens de OS2024. Bedreigingen van de veiligheid zoals door het Nationaal Olympisch Comité vastgesteld zijn als volgt (in volgorde van hoog naar laag risico):

- Terrorisme
- Maatschappelijke ongehoorzaamheid
- Misdad

- Brand
- Binnendringen van Olympische Faciliteiten
- Technologische problemen
- Verkeer en verkeersongelukke
- Natuurrampen

Om het beveiligen van zo'n groot evenement behapbaar te maken zijn de verantwoordelijkheden van iedere partij die zich bezighoudt met veiligheid goed afgebakend op nationaal, regionaal, en departementaal niveau. De Franse wetgeving geeft iedere partij ruimte om zelf hun eigen menselijke- en technische middelen in te schakelen, zonder al te veel restricties. Verder is de Franse overheid bereid om, indien nodig, verdere maatregelen en middelen beschikbaar te stellen om de veiligheid tijdens de Spelen te kunnen garanderen.

Publieke en Private beveiligingsorganisaties

Gedurende de OS zal de Paris Police Prefect de jurisdictie hebben over alle domeinen die binnen de Regio Parijs vallen. Dit houdt in dat zij verantwoordelijk zullen zijn voor, o.a.:

- Noodgeval management: het voorbereiden, organiseren en coördineren van noodplannen.
- Publieke orde handhaven
- Beveiliging van het spoornetwerk
- Beveiliging van het wegennetwerk
- Beveiliging van het waternetwerk
- Mobiele reserves (25 units van 1,700 man) om andere prefecturen te assisteren.

In het geval een crisissituatie kan de Paris Police Prefect de hulp inschakelen van de Franse landmacht (het zogeheten VIGIPRATE anti-terrorist plan).

De beveiliging van de locaties waar de sportevenementen daadwerkelijk plaats zullen vinden (stadions/evenementenhallen) zal door de COJO gecoördineerd worden (zie figuur hieronder). De COJO zal hierin, in samenwerking met publieke autoriteiten en Olympische beveiligingsexperts, fungeren als aannemer richting private partijen die de daadwerkelijke toepassingen aanleveren (bijv. beveiligings-, screening-, en x-ray toepassingen).

Om de omgeving rondom de stadions veilig te houden zullen de publieke veiligheidsdiensten tevens aangevuld worden met private partijen. Verder zullen er vrijwilligers getraind worden om bij te springen op het gebied van veiligheid en beveiliging tijdens de planning- en organisatorische fases.

Split of security responsibilities at venues

Kort samengevat zijn de verantwoordelijkheden dus als volgt onderverdeeld:

- Binnen de omtrek van evenementen locaties (stadia etc.) is de COJO verantwoordelijk voor het organiseren van de beveiliging. De prefecturen zullen hierin assistentie verlenen.
- Buiten deze locaties zijn de departementale prefecturen verantwoordelijk. De Paris Police Prefecture is verantwoordelijk voor de gehele regio Parijs.
- Op nationaal niveau is het Ministerie van Binnenlandse zaken verantwoordelijk voor de veiligheid.

Tevens zal het Franse Ministerie van Binnenlandse zaken een General Coordinator for Games Security (GCGS) aanduiden om de overheid te vertegenwoordigen in voorbereidingen op de OS. Vanaf 2018 zal de GCGS het Ministerie van Binnenlandse Zaken vertegenwoordigen in een Olympic Security Coordination Group (OSCG) die stakeholders van de overheid en COJO met elkaar zal verbinden.

Vanaf 2022 zal de GCGS binnen het Olympic Security Command Centre (OSCC) actief zijn, die verantwoordelijk is voor het opstellen van strategische en operationele veiligheids- en beveiligingsplannen, en het assisteren van de COJO met de evaluatie van private security toeleveranciers. Verder zal de OSCC nauw samenwerken met de national cybersecurity agency (ANSSI) om cybercriminaliteit te voorkomen.

In 2021 wil de organisatie tevens een geheel nieuw command & control centre, met state-of-the-art technologieën, actief hebben voor de Paris Police Prefecture. De OCOG en publieke autoriteiten hebben de Franse safety & security industrie betrokken bij de voorbereidingen op de olympische spelen en gestimuleerd innovatieve beveiligingstechnieken te bewerkstelligen.

Technologieën waarin aandacht besteedt wordt in dit stimuleringsprogramma zijn o.a.:

- Command & Control centres
- CCTV analysis systems
- Anti-drone technology
- Detection technology
- Technology for protection of waterways and water bodies
- Cybercrime prevention.

Binnen de COJO zal, in een vroeg stadium, een Security Department opgesteld worden die zich onder andere bezig gaat houden met de volgende zaken:

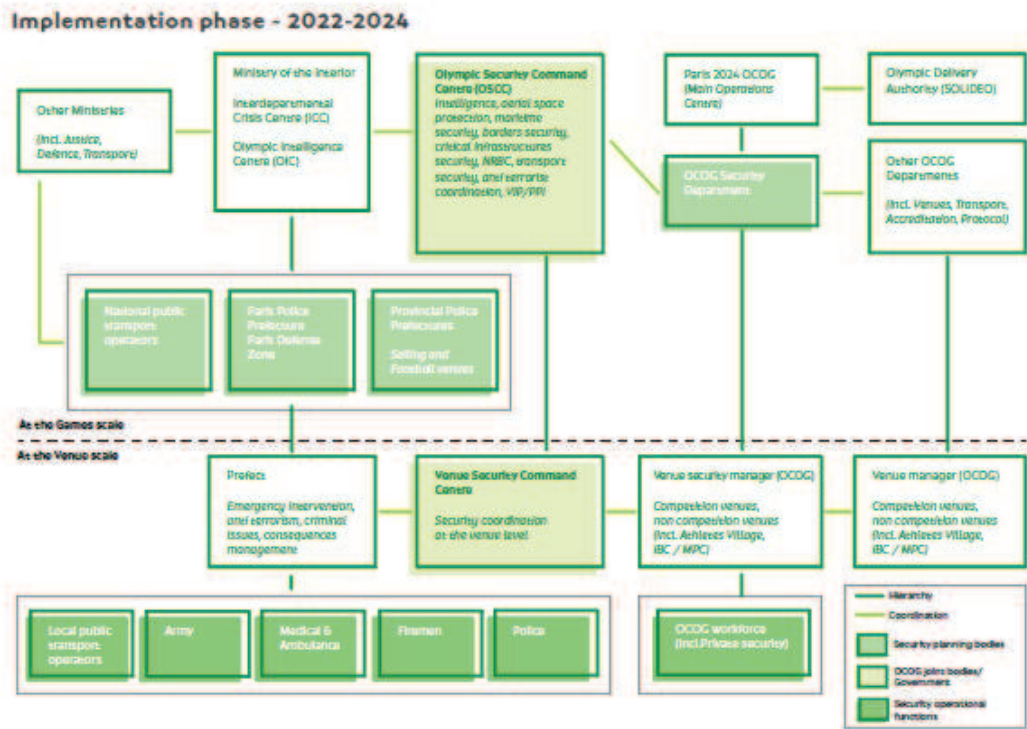
- Het opstellen van een Strategic Security plan (binnen de OSCG)
- Het coördineren van de veiligheid rondom de plaatsen waar de sportevenementen zullen plaatsvinden.
- Het managen van tenders rondom de acquisitie van private security services.

De Nederlandse sport infrastructuur sector specialiseert zich in innovatieve veiligheidstechnologie. Nederlandse bedrijven kunnen daarom voor, tijdens en na de Spelen samenwerken met de Franse overheid, de stad Parijs en de Parijse politie en brandweer, om een zo groot mogelijke veiligheid voor de toeschouwers en andere geïnteresseerden te garanderen. Het is hiervoor voor Nederlandse bedrijven belangrijk om zichzelf al vroeg in het proces familiair te maken met de bovengenoemde partijen.

Tijdslijn

Met betrekking tot de precieze tijdspan waarin private onderaannemers betrokken zullen worden bij het proces is nog niet heel veel meer duidelijk dan in onderstaande figuur staat aangegeven.

4.4 Budget

Het budget dat Frankrijk beschikbaar heeft gesteld voor de Olympische Spelen is vastgesteld op 6,6 miljard euro. Dit bedrag lijkt wat laag in vergelijking met wat er in het verleden is uitgegeven voor het organiseren van Olympische Spelen. Hier is een aantal redenen voor. Ten eerste is een van de speerpunten van Parijs dat er zo min mogelijk aan nieuwe sportinfrastructuur zal worden opgebouwd: Frankrijk wil duurzaam zijn door zo veel mogelijk van haar huidig bestaande locaties te gebruiken voor het evenement. Echter is het daarnaast ook zo, dat vele aanpassingen, verbeteringen en renovaties reeds op de agenda van de stad Parijs stonden, waardoor ze niet zijn meegenomen in de budgettering voor de Spelen, maar wel voor die tijd zullen moeten worden uitgevoerd. Als laatste is in het verleden gebleken dat inschattingen die worden gedaan door gaststeden vrijwel nooit accuraat zijn: vaak wordt er uiteindelijk aan projecten veel meer uitgegeven dan begroot. Barcelona bijvoorbeeld dacht in 1992 uit te komen met 1,9 miljard euro, maar besteedde in werkelijkheid uiteindelijk 9,6 miljard euro. Londen besteedde uiteindelijk 12,5 miljard euro in plaats van de geplande 6,3 miljard euro. Hoe dan ook liggen er voor de Nederlandse industrie genoeg kansen om een deel van de projecten die worden aanbesteed voor de Spelen te winnen.

4.5 Aanbestedingen

De aanbestedingsprocedure zal bestaan uit vijf fasen:

1. Definitie van eisen en opstellen van specificaties (start: begin 2018)
2. Officiële lancering van het mededingingsbericht (AAPC)
3. Indiening van de offertes
4. Evaluatie van de offertes
5. Selectie van het meest voordelige aanbod op basis van criteria gedefinieerd in de AAPC.

Hoogstwaarschijnlijk zal Parijs 2024 een aanbestedingsprocedure opzetten waarbij:

- Het stedenbouwkundig kader in Frankrijk is aangepast om de goede organisatie van de Olympische Spelen te vergemakkelijken.
- Enkele sleutelprojecten van de Spelen al zijn opgenomen in het planoverzicht voor de regio Île-de-France tot 2030: deze zijn reeds in 2013 goedgekeurd. Lokale overheden hebben lokale stedenbouwplannen ontwikkeld, die op één lijn liggen met dit algemene plan op regionaal niveau en compatibele projecten. De selectie en het ontwerp van het nieuwe Parijs 2024 (Olympisch en Paralympisch Dorp, Media Village, Aquatic Center, enz.) werden uitgevoerd in perfecte overeenstemming met de eerder ingediende ontwikkelingsplannen van de bestaande gebieden.
- SOLIDEO verantwoordelijk zal zijn voor de aanbesteding van de bouwprojecten. Alle aanbestedingen moeten de houdbaarheidsbeloftes van Parijs en de Franse publieke markt respecteren alsmede die van de Europese markten. Aangezien Nederlandse bedrijven vaak reeds bekend zijn met Europese wet- en regelgeving, geeft dit hen een voorsprong ten opzichte van bedrijven uit niet-Europese landen. Wel is het raadzaam voor alle Nederlandse bedrijven om ook de Franse wet- en regelgeving goed raad te (laten) plegen alvorens in te zetten op de Franse markt.
- Europese regelgeving de deelname van bedrijven uit de Europese markten stimuleert, onder voorbehoud dat zij voldoen aan bepaalde minimum kwalificatiecriteria, welke tijdens het proces bekend zullen worden gemaakt. Voor grote infrastructuurprojecten worden buitenlandse bedrijven uitgenodigd om deel te nemen. Dit betekent een sterk vergrote kans

voor het Nederlands bedrijfsleven in Frankrijk ten opzichte van concurrenten van buiten Europa. Op het moment dat het lukt voor Nederlandse partijen om in vroegtijdig stadium in Frankrijk zichtbaar te worden bij de juiste partijen, zal dit er, samen met de goede reputatie van het Nederlands bedrijfsleven in Frankrijk, voor zorgen dat de succeskans van het Nederlands bedrijfsleven significant vergroot is.

- Er deels een voorkeur zal zijn voor het gebruiken van lokale leveranciers, opdat er een positieve impact wordt verwacht voor de omgeving en de gemeenschap. Dit betekent dat in sommige gevallen Franse partijen de voorkeur zullen genieten over partijen uit het buitenland. Welke vormen dit precies zal gaan aannemen is nog niet bekend, maar het is aannemelijk dat het in ieder geval betrekking zal hebben op voeding en gerelateerde zaken. Het is uiteraard echter wel zo dat niet alle benodigdheden voor de Spelen uit de regio Île-de-France zullen kunnen komen: simpelweg wordt niet alles in deze regio geproduceerd. Nederlandse partijen kunnen deze voorkeur voor local sourcing deels ondervangen door echt onderscheidende producten te presenteren in Frankrijk, en goed zichtbaar te zijn bij de juiste partijen.
- Parijs 2024 een inkoopbeleid zal implementeren om een inkoop van 100% in hernieuwbare energiebronnen te garanderen tijdens de Spelen, met name voor het Olympisch en Paralympisch Dorp. Om deze reden is het essentieel voor het Nederlands bedrijfsleven om doorlopend de duurzaamheid van haar producten te ondersteunen. Hoe meer Nederlandse bedrijven kunnen helpen om de Spelen daadwerkelijk in lijn met de Environmental Excellence richtlijnen te kunnen organiseren, hoe meer bereidheid er bij Franse partijen zal zijn om Nederlandse bedrijven te contracteren.
- Europese richtlijnen en Franse wetgeving het aanbestedingsproces zullen vereenvoudigen. Transparantie is belangrijker dan ooit tevoren, evenals eerlijke behandeling. Zoals eerder aangegeven zal het voor Nederlandse bedrijven belangrijk zijn om zich in deze wet- en regelgeving te verdiepen om succeskansen te vergroten.
- Alle projecten de Franse milieuwetgeving dienen te respecteren; het is zelfs een voorwaarde voor de uitgifte van bouwvergunningen. Alle bouwprojecten worden onderworpen aan een studie omtrent de milieu impact. Deze studie is onderworpen aan een openbare raadplegingsprocedure (openbaar onderzoek) dat het publiek informeert en haar mening opneemt. Volgens de Franse regelgeving kan elke vergunning voor de rechter worden uitgedaagd. Een eventueel geschil zal worden opgelost binnen maximaal 12 maanden. Echter, als onderdeel van de Spelen wordt het proces vergemakkelijkt door de aanneming van de "Olympische en Paralympische wet". Ook zorgt deze wet ervoor dat er zo min mogelijk vertraging optreedt in de juridische afhandeling van processen, en biedt zij een stabiele juridische basis om de venue construction op te baseren en uit te voeren.

- Voor de ondertekening van het contract niet-geselecteerde kandidaten nog in beroep kunnen gaan bij het administratief recht, waarbij binnen een aantal dagen door een rechter uitspraak zal worden gedaan. Nadat het contract is ondertekend, kunnen derden hier binnen zes maanden na kennisgeving van het contract tegen in beroep gaan. In dergelijke gevallen moet de rechter binnen een maand zijn uitspraak doen onder een versnelde procedure. Deze beslissingen kunnen alleen worden gedaan door de Conseil d'Etat, de hoogste administratieve rechter in Frankrijk. In de praktijk wordt een laatste rechterlijke beslissing over een betwiste inschrijving binnen minder dan een jaar verkregen.

5. Projecten en kansen

Zoals hierboven reeds aangegeven, zullen SOLIDEO en COJO worden opgericht in februari 2018. Aangezien deze, nog op te richten, partijen hoofdzakelijk verantwoordelijk zullen zijn voor de concrete projectplannen en aanbestedingen voor de ontwikkelingen omtrent sport infrastructuur, is er op dit moment nog niet veel concrete informatie bekend over het volledig scala aan kansen. Echter kan wel een indicatie worden gegeven van het soort kansen die zich zullen voordoen en zijn een aantal kansen reeds vrijwel zeker.

5.1 De locaties

Parijs geeft in haar bid aan dat gedurende de Olympische Spelen 2024 voor 95% gebruik zal worden gemaakt van reeds bestaande of tijdelijke locaties, in overeenkomst met de Olympische Agenda 2024. In totaal zullen er 22 sporten worden vertegenwoordigd binnen een straal van 10 kilometer in Parijs. Alleen het Olympisch voetbal (meerdere stadions door het land heen) en het zeilen (Marseille) waren niet binnen deze straal van 10 kilometer te realiseren. Deze sporten zullen daarom als enige buiten Parijs op de agenda staan.

De wedstrijdlocaties behoren tot de beste podia voor de Olympische Spelen in Parijs in 2024 om voor iedere betrokkene, in het bijzonder de atleten, magische momenten te kunnen beleven en delen. Bij het selecteren van de wedstrijdlocaties is vooral gelet op de volgende 4 focuspunten:

- Wat kan er gedaan worden met de reeds bestaande locaties?
- Op welke manier kan het nationale erfgoed en de nationale viering van Frankrijk en Parijs zo goed mogelijk worden tentoongesteld?
- Hoe kunnen we investeringen voor de Spelen zo aanpassen dat zij optimaal gelinkt kunnen worden aan bestaande ontwikkelingsplannen?
- Voldoen de locaties aan de behoeften van de (lokale) gemeenschap om een sterk erfgoed na te laten (legacy)?

Het 'Parijs 2024 locatie hoofdplan' beschikt over 38 wedstrijdlocaties en twee voornaamste operationele zones: Paris Centre en Grand Paris. Beide liggen binnen een straal van 10 kilometer. Zie ook Bijlage 6.

Van deze 38, zijn 28 locaties reeds bestaande locaties van wereldniveau. Onder deze wereldpodia vallen, onder andere:

- Roland-Garros
- De jachthaven van Marseille

- Stade de France
- De Vélodrome Nationale
- De acht voetbal stadions in de meest belangrijke steden van Frankrijk die onlangs het UEFA EURO 2016 toernooi hebben gehost.

Acht locaties zullen tijdelijke locaties zijn voor deze Olympische Spelen. De locatie en entourage van deze sportlocaties geven nog meer glans aan dit bijzondere terrein om de Olympische Spelen te organiseren. Voorbeelden van locaties waar tijdelijke sportfaciliteiten zullen worden gerealiseerd zijn onder andere:

- Chateau van Versailles
- Eiffeltoren
- Esplanade des Invalides

In aanloop naar de Olympische Spelen zullen er, naast het Olympisch Dorp, twee sportfaciliteiten volledig nieuw worden opgezet: het Aquatic Centre en de Paris Arena II. De Paris Arena II is een zusterlocatie voor de wereldberoemde Paris Arena I. De bouw van de Paris Arena II stond reeds in de planning, en overlapt nu uitstekend met de voorbereidingen van de Spelen. Het Aquatic Center, welke een nieuw 'thuis' zal worden voor verschillende gemeenschapssporten en elite zwemmen en daarmee een echt multifunctioneel sportcomplex wordt, zal worden gebouwd in Saint Denis, naast het Stade de France. Voor het realiseren van deze twee projecten wordt er voor Paris 2024 nauw samengewerkt met de overheid en particuliere partners met betrekking tot de levering, het nalatenschap en de duurzaamheid van de locaties. Hierbij is het beoogde doel om op lange termijn duurzaamheid aan te kunnen bieden aan de Franse lokale (Parijse) bevolking. Diepgaande analyses en studies op het gebied van de ontwikkeling van de organisatie van de Olympische Spelen hebben aangetoond dat er garanties gegeven kunnen worden wat betreft de risicovrije verzorging van de locatie.

5.2 De Venues

Zie voor een overzicht van welke sportlocaties reeds bestaan, en welke er nog gebouwd/aangevuld zullen moeten worden, Bijlage 4, 5 en 6. Gedetailleerde informatie omtrent de venues en hun status kan ook worden gevonden op een [interactieve kaart op de website van Parijs 2024](#).

Aquatic Centre

Het Aquatic Centre, de enige permanente sportlocatie die speciaal gebouwd zal worden voor de Olympische Spelen, zal een enorm erfgoed brengen aan het jongste en meest uiteenlopende gebied in Frankrijk, met twee 50 – meter zwembaden en een capaciteit om evenementen van maximaal 2.500 toeschouwers te hosten. Het zal zowel als nationaal trainingscentrum dienen als het ‘thuis’ gaan vormen van de Nationale Franse Zwemfederatie. Hiernaast zal het ook beschikbaar worden gesteld voor gemeenschapsonderwijs en programma’s voor recreatiezwemmen.

In Nederland zijn een heel aantal bedrijven die Parijs zouden kunnen adviseren en de juiste producten zouden kunnen leveren om een state of the art Aquatic Center te ontwerpen en te bouwen. Sommigen van hen hebben bijvoorbeeld tijdens de Olympische Spelen in Londen van 2012 ook reeds producten geleverd. In Nederland zijn er tussen deze bedrijven reeds verschillende samenwerkingsverbanden (zoals bijvoorbeeld 2125 Gewoon Zwemmen en de Aquatic Centers werkgroep van exportplatform Dutch Sports Infrastructure), waarbinnen gezamenlijk wordt nagedacht over de toekomst van zwemsport, en vorm van hét zwembad van de toekomst.

Op dit moment kunnen, zowel in Nederland als in Frankrijk, zwembaden veelal alleen opereren als zij worden gesteund met flinke overheidssubsidies. Tegelijkertijd is de sociale en maatschappelijke impact van deze baden klein: een gegeven dat strookt met de hoeveelheid publiek geld dat wordt geïnvesteerd. De meeste openbare zwembaden verwelkomen slechts kleine hoeveelheden bezoekers gedurende dag, en in de zomer zijn binnenbaden vrijwel volledig leeg. Dit, terwijl personeels-, onderhouds-, en energiekosten nog steeds moeten worden gemaakt. Met het oog op de duurzaamheidsdoelstellingen van Parijs voor deze Spelen, is dit geen wenselijke situatie. Het nieuw te bouwen Aquatic Center zal daarom ook met een andere filosofie in het achterhoofd moeten worden ontworpen en gebouwd. Idealiter zal het een gebouw worden wat verschillende faciliteiten en functies binnen één gebouw combineert, zodat de maatschappelijke waarde van het centrum wordt verhoogd, terwijl de kosten van uitbating worden verlaagd. Één van de belangrijkste elementen om dit te bereiken, is door monofunctionele ruimtes te veranderen in multifunctionele ruimtes, bijvoorbeeld door het toepassen van beweegbare zwembadbodems en speciale verlichting.

In de regio Saint Denis, een regio die op dit moment nog vooral bekend staat om zijn slechte reputatie, moet het nieuw te bouwen Aquatic Center een centrale locatie zijn die verschillende bevolkingsgroepen bij elkaar brengt. Dit kan worden gerealiseerd door middel van het slim clusteren

van faciliteiten die zijn gericht op verschillende sociale groepen, zodat deze groepen meer met elkaar in contact zullen komen. Uiteraard zijn al deze doeleinden verenigd in een gebouw met aantrekkelijk design, welke de buurt verder elan zal geven, iets dat een buurt als Saint-Denis kan helpen om zich verdere positieve ontwikkelingen door te maken.

Naast Nederlandse bedrijven die veel kunnen bijdragen aan de Olympische Spelen in Parijs op het gebied van Aquatic Centers, zijn er ook kennisinstituten als de Innosportlabs die met het oog op kennis omtrent top(zwem)sport kunnen bijdragen. Innosportlab de Tongelreep werkt bijvoorbeeld veel samen met nationale en internationale kennisinstituten om zo de meest relevante research op het gebied van topzwemsport te bewerkstelligen. Daarnaast werkt zij veel samen met topzwemmers om technologie te testen en te verbeteren. Zij zijn daarmee een uitstekende kennispartner in aanloop naar de Spelen.

Upgrades, duurzame renovaties en tijdelijke oplossingen

De Olympische Spelen in 2024 zullen voor Parijs de buitengewone mogelijkheid zijn om bestaande sportfaciliteiten te upgraden en te renoveren. Een voorbeeld hiervan is de Water Polo Arena. Bewoners in de regio zullen kunnen profiteren van vernieuwde gemeenschapssport locaties die dienst zullen doen als trainingslocaties gedurende de Spelen.

Een aantrekkelijk en interessant erfgoed voor de Paralympische Spelen zal het Paralympisch Nationaal Trainingscentrum voor de Jeugd worden, dat gebouwd wordt in Le Bourget op de badminton wedstrijdlocatie. Dit centrum zal beschikbaar zijn voor de mensen met een handicap in de Parijse regio.

In Nederland zijn er een heel aantal partijen die significant kunnen bijdragen aan het renoveren en upgraden van locaties door middel van slimme (technische) oplossingen, variërend van bouw tot verschillende toepassingen. Ook zijn er in Nederland een heel aantal partijen die tijdelijke oplossingen bieden zoals tenten, tijdelijke locaties, beweegbare tribunes, en andere zaken.

De daadwerkelijke vorm en omvang van de renovaties en tijdelijke sportinfrastructuur projecten zal duidelijk worden na de oprichting van COJO en SOLIDEO.

Olympisch Dorp

Naast de specifieke sportlocaties en trainingsfaciliteiten die nieuw gebouwd zullen worden voor 2024, wordt er in Saint-Denis ook een volledig nieuw Olympisch Dorp gebouwd voor deze Spelen. Aangezien veel bedrijven die actief zijn in de sport infrastructuur ook producten kunnen aanbieden die in de bredere gebouwde omgeving kunnen worden ingezet, bieden ook deze nieuwe projecten veel

kansen voor de Nederlandse sector. Van de totale investering van 6,6 miljard zal een significant gedeelte worden geïnvesteerd in het Olympisch Dorp.

Het Parijs 2024 Olympisch Dorp zal dienen als een voorbeeld dorp voor legacy en 'environmental excellence', hetgeen eerder is uitgelegd: grote aandacht gaat er uit naar het respect voor het milieu en een significante inzet op klimaatneutraal bouwen en circulariteit. Na de Spelen zal deze nieuwe Olympische wijk behouden worden als 'overblijfsel' van de Olympische Spelen in Parijs in 2024. Het Olympisch Dorp moet de nieuwe norm worden voor een duurzame ontwikkeling van de gebouwde omgeving, en gerelateerde circulaire en smart city oplossingen. Tegelijkertijd zal dit Dorpsproject voldoen aan de lange termijn ontwikkelingsbehoeften van de bevolking van Grand Paris, met name in de regio Seine – Saint-Denis.

Het Olympisch Dorp zal een spectaculaire ervaring bieden aan de atleten, en zal komen te liggen in het interessante landschap langs de rivier de Seine. Het zal van ieder gemak worden voorzien. Ontworpen door en voor atleten zal het Olympisch Dorp het volgende bieden:

- Moderne en comfortabele accommodatie met ruimtes toegewijd aan iedere NOC / NPC
- Restaurants, winkels en dienstverlening in het hart van het dorp, allemaal binnen een straal van 500 meter.
- Vrijtijdsactiviteiten en ontspanningsplaatsen in en langs de rivier
- Trainingslocaties voor zestig procent van de atleten, buiten de wedstrijdlocaties
- Een goede locatie, minder dan vijf minuten van het Olympisch Stadion en het Aquatic Centre, met nog eens 20 andere wedstrijdlocaties binnen een straal van 10 kilometer afstand
- Uitstekend verbonden met één van de beste openbaar vervoerssystemen ter wereld
- Het stadsvernieuwingsproject 'Grand Paris' dat een erg belangrijke erfenis achterlaat voor Parijs 2024. Dit plan stelt ambitieuze normen in innovatie en duurzaamheid.

Het Dorp zal onderdak bieden aan zeventienduizend atleten en officials op een terrein met een oppervlakte van 51 hectare dat gedeeltelijk samengaat met de rivier de Seine: een duurzame nieuwe gemeenschap die de atleten zal dienen midden in het hart van de Olympische Spelen. Dorpsbewoners zullen kunnen genieten van een vredige omgeving voor optimale concentratie en ontspanning. De voorwaarden voor herstel en wellness zullen alom en altijd aanwezig zijn met speciale ruimten voor zowel rust als recreatie langs de oevers van de rivier de Seine. Er zullen ook mogelijkheden zijn om het beste van de Parijse 'café lifestyle' te ervaren binnen pittoreske parken. Het grote 'erfgoed gebouw' binnen het Dorpsplan, vandaag de dag een belangrijk Europees filmcentrum, zal de atleten aangename en bijzondere gemeenschappelijke ruimten bieden waar het Dorps leven

gedeeld kan worden. De grootste eetzaal zal zich in Cité du Cinéma bevinden, een uitzonderlijke setting om maaltijden te eten en ideeën uit te wisselen.

Na het vragen naar de recente ervaringen van atleten die in het Olympisch Dorp in Rio de goede trainingslocaties hebben kunnen gebruiken, heeft Parijs 2024 de focus gelegd op het aanbieden van zo veel mogelijk faciliteiten in en om het Olympisch Dorp, buiten de wedstrijdlocaties. De trainingslocaties zullen zijn gelegen in de studio's naast de 'Cité du Cinema' en in de 'Halle Maxwell' ernaast. De polikliniek en een reeks van andere ondersteuningsdiensten (Het Sport Informatie Centrum, de Chefs de Mission vergaderzaal, het NOC/NPC Service Centrum en het fitness centrum, onder andere) zullen ook zijn gehuisvest in deze studio's en de 'Halle Maxwell'. Het woongedeelte is het meest omvangrijke gedeelte van het gebied. Een lange laan overkapt door bomen die naar de Seine toe leidt zal opgezet worden langs Boulevard Finot en de rivier oevers van de Seine zullen beschikbaar zijn voor de voetgangers.

Alle gemeenschappelijke ruimten van het Dorp zullen grote trottoirs hebben die overkapt zullen zijn met bomen. Dit om het comfort van de atleten en de toekomstige bewoners van het Dorp te kunnen waarborgen. De NOC/NPC kantoren zullen worden ingericht in aangepaste ruimten op de begane grond van residentiële gebouwen. De terrassen van de gebouwen zullen ook gedeelde recreatieruimten zijn, die zullen worden omgebouwd tot terrastuinen met panoramisch uitzicht over de stad Parijs. Parijs 2024 begrijpt ook dat atleten van snel, gemakkelijk en comfortabel transport willen kunnen genieten zodra zij een vrij moment hebben of zodra ze tijd willen kunnen spenderen met hun vrienden en familie om van de mooie bezienswaardigheden van Parijs te kunnen genieten. Het Olympisch Dorp is slechts meters gelegen van de centrale 'transport hub' Saint-Denis-Pleyel van de nieuwe Grand Paris metro. Saint-Denis-Pleyel verbindt de vijf metrolijnen 13, 14, 15, 16 en 17. Hiermee biedt dit een groot aanbod aan efficiënte verbindingen door de gehele stad Parijs en is het centrum van de stad te bereiken binnen 20 minuten.

Aangezien er binnen dit Olympisch Dorp vele verschillende faciliteiten volledig nieuw en volgens de normen van duurzaamheid moeten worden ontwikkeld, biedt de ontwikkeling van het Olympisch Dorp veel kansen voor de BV Nederland.

6. De connectie tussen de BV Nederland en de Olympische Spelen 2024

Nederland heeft een grote en innovatieve sport infrastructuur sector, die, naast vele successen te behalen in Nederland, ook sterk gericht is op kansen in het buitenland. Bij verschillende Olympische Spelen in het verleden heeft de Nederlandse sport infrastructuur een stempel gedrukt op de ontwikkelingen van de sportaccommodaties en omliggende infrastructuur op verschillende vlakken.

Nederland loopt voorop in het ontwikkelen van nieuwe technologieën, en past deze wereldwijd toe. De Nederlandse Sport Infrastructuur sector kan daarom relatief makkelijk inspelen op de kansen die de Olympische Spelen 2024 in Parijs zal bieden.

Het Nederlands bedrijfsleven is reeds gewend om zowel in Nederland, als met het oog op kansen en mogelijkheden in het buitenland, gezamenlijk op te trekken om duurzame innovatie te waarborgen. Door samenwerkingsverbanden aan te gaan, kan zo succesvol mogelijk worden ingesprongen op de complexe uitdagingen die de huidige wereld brengt. De ontwikkelingen in de Sport Infrastructuur sector zijn de afgelopen jaren dusdanig geweest, dat het presenteren van een collectief idee of product waar meerdere bedrijven bij betrokken zijn, sterk bijdraagt aan het succes van de deelnemende bedrijven. Ook voor Parijs 2024 is het interessant om na te denken op welke manier Nederlandse bedrijven kunnen samenwerken binnen de aangeduide thema's om een zo groot mogelijke impact te maken op de Franse markt. Hieronder beschreven staan een aantal voorbeelden van succesvolle innovatieve samenwerkingen tussen verschillende Nederlandse bedrijven.

6.1 Stadion van de Toekomst

Met het oog op de renovaties van het Stade de France en andere stadions, is het Stadion van de Toekomst concept zeer relevant. Onder deze noemer presenteert een collectief aan Nederlandse bedrijven gezamenlijk hun kijk op het Stadion van de Toekomst: wat zou elk stadion moeten hebben om het zo succesvol mogelijk te maken?

Het Stadion van de Toekomst is gebaseerd op de volgende pijlers, die allen bijdragen aan een zo positief mogelijke algehele beleving. Deze pijlers sluiten allen uitstekend aan bij de doelstellingen die Parijs heeft gesteld voor deze Spelen. Het Stadion van de Toekomst en onderstaande pijlers zijn te realiseren door verschillende Nederlandse technologieën te combineren en koppelen, om zo tot de gewenste samenstelling te komen, die volledig in lijn ligt met de vraagstukken en doelen van de organisator.

Legacy is te verdelen in tastbare en niet-tastbare legacy. Onder 'tastbare legacy' verstaan we de 'hardware' zoals stadions, trainingscomplexen, stadsinfrastructuur, een olympisch dorp, hotels en luchthavens. Onder niet-tastbare legacy verstaan we de mate waarin de investeringen hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van de lokale economie, imago van het land/stad, ontwikkeling van sport in de regio en sociale programma's. Grote evenementen kunnen gelden als een aanjager van de lokale economie, als lokale bedrijven profiteren van grote evenementen zal het draagvlak voor de organisatie van een groot sportevenement toenemen. Het aanbod van buitenlandse bedrijven moet dus werkelijk onderscheidend zijn of er moet invulling worden gegeven aan 'local content' om succesvol te kunnen

zijn. Aangezien de legacy van de verschillende ontwikkelingen en projecten voor de organisatie van OS2024 zeer belangrijk is, is dit een goede kans voor het Nederlands bedrijfsleven om zich als onderscheidend te presenteren in de Franse markt.

Sustainability

In toenemende mate speelt duurzaamheid een steeds grotere rol in het ontwikkelen van sportfaciliteiten. Het is een wegingsfactor in het 'bid' en uiteraard is energie- en water besparing, opwekking/zuivering in de eerste plaats belangrijk voor het milieu. Een gunstig bijkomend effect is dat deze maatregelen ook kunnen bijdragen aan een winstgevend business model van een stadion. Kostenbesparing op energie en water of zelfs inkomsten die kunnen worden gegenereerd door hernieuwbare energie te koppelen aan het lokale energienetwerk. Greenbuilding standaarden zullen bouwbedrijven stimuleren om te zoeken naar het terugbrengen van CO2 uitstoot en 'groene' toeleveranciers.

Sustainability oftewel 'duurzaamheid' is verworpen tot een begrip dat betrekking kan hebben op veel zaken. Voor de ontwikkeling van sportinfrastructuur brengen we het terug tot de volgende zaken:

- Energie – besparing en hernieuwbare energiebronnen
- Water – besparing en zuivering
- Footprint - het zover mogelijk terug brengen van CO2 uitstoot
- Recycling / Cradle to Cradle – herbruik van (bouw) materialen

Ook duurzaamheid en milieu zijn zeer belangrijke speerpunten van deze Spelen. Door in haar producten en aanpak de duurzaamheid te onderstrepen, maken Nederlandse bedrijven in Frankrijk een grotere kans om gecontracteerd te worden.

Integrated Safety & Security

Grootschalige evenementen zijn potentiële doelwitten van terroristen, goede beveiliging is dan ook een aandachtspunt voor de organiserende landen. Een goede beveiliging en tegelijkertijd een gastvrije en prettige ambiance creëren is een uitdaging. De beveiliging begint bij de landsgrenzen en luchthavens, of wellicht al bij de luchthavens waarvan vluchten richting het land vertrekken. Luchthaven, stadscentrum en stadion, met elkaar verbonden door logistieke en (publieke) transportsystemen, zijn de punten waar groepen toeschouwers samenkomen. Voor een goede beveiliging is een integrale aanpak noodzakelijk waarin beveiligingssystemen, supportersstromen, veiligheid, calamiteiten en het inzetten van diverse diensten (politie, brandweer, stewards e.d.) is opgenomen. Ook de veiligheid tijdens de bouw en ontwikkeling van de infrastructuur en stadions komt steeds hoger op de agenda te staan.

Ook in Frankrijk staan veiligheid en beveiliging hoog op de lijst, door de voorvallen die zich afgelopen jaren in het land hebben voorgedaan, en de doorlopende (terreur)dreiging die er in het land bestaat. Alle Nederlandse bedrijven die de Franse private en publieke partijen kunnen ondersteunen in het aanbieden van een zo veilig mogelijke Spelen, maken daarom goede kans in het land.

Customer Experience

Sportevenementen worden uiteindelijk georganiseerd voor het publiek en het succes zal worden beoordeeld worden op het aantal toeschouwers, in het stadion en in de media. Sporters, media en organisatoren zullen het succes van de evenementen ook toetsen aan de 'eigen' beleving t.a.v. van kwaliteit, organisatie en (positieve) exposure. Daarnaast dragen innovatieve technologieën of producten, bijvoorbeeld in de vorm van ICT& media, of (LED)verlichting, ook bij aan de 'experience'. Of het nu gaat om design, toegangsbewijzen, gepersonaliseerde informatietechnologie, showelementen in het stadion of gerecyclede producten, alles draagt bij aan de beleving van de toeschouwer. Zoals bij elke Spelen, is de beleving van de toeschouwer op elk niveau ook zeer belangrijk voor de Spelen in Parijs. Nederlandse bedrijven die technologieën kunnen bieden die hieraan bijdragen, hebben met onderscheidende producten een stapje voor.

Zie voor meer informatie [hier](#) ook de visuals omtrent het Stadion van de Toekomst. Net als de ontwikkelingen in de sector, is het Stadion van de Toekomst concept doorlopend in ontwikkeling, afhankelijk van de nieuwste vraagstukken uit de markt. Het Stadion van de Toekomst is door een grote groep Nederlandse bedrijven uit de sector ontwikkeld onder het exportplatform Dutch Sports Infrastructure. Mochten andere Nederlandse bedrijven zich hierbij willen aansluiten, dan kunnen zij via RVO contact opnemen.

Van stadion van nu naar Stadion van de Toekomst: Living Lab ArenA

"By 2020, the ArenA must be the most innovative stadium in the world". Deze ambitieuze doelstelling vormde de fundering voor het Amsterdam ArenA Innovation Center dat op maandag 1 juni is geopend door de destijds Amsterdamse wethouder Kajsa Ollongren. Vanaf dat moment fungeert de ArenA niet alleen als voetbalstadion, maar ook als kenniscentrum waar meerdere technologische partijen bij elkaar komen om samen werken aan slimme oplossingen voor de stad van de toekomst. Organisaties als Huawei, KPN, TNO en de gemeente Amsterdam hebben hun medewerking toegezegd en zijn inmiddels in het nieuwe centrum gevestigd. De roadmap voor het ontwikkelen van deze innovaties zal zich focussen op zes thema's: digital connectivity, fan experience, customer travel, safety & security, sustainability & circular economy, en facility management. Het idee hierachter is het leefbaar houden van steden door slim gebruik te maken van digitalisering.

6.2 Een case: De ervaring van de B.V. Nederland met Olympische Spelen Londen

Ook tijdens eerdere Olympische Spelen heeft het Nederlands bedrijfsleven veel bijgedragen aan zowel de voorbereidingen van de Olympische Spelen, als het garanderen van legacy daarna. Tijdens de Spelen in Londen haalden Nederlandse bedrijven voor 1,3 miljard euro opdrachten binnen: hiermee kwamen zij eerste na de Britse bedrijven, die als gastland de meeste opdrachten hadden binnengehaald. Hieronder beschreven staan een aantal voorbeelden van Nederlandse bedrijven die tijdens de Spelen in Londen succesvolle opdrachten hebben binnengehaald.

BAM: In de voorbereidingen naar de Olympische Spelen 2024 was BAM betrokken bij de inrichting van het Olympic Park, welke gebouwd werd op een voormalig industrie- en stortterrein van 40 ha. BAM zorgde hierbij voor de sanering van het terrein, en creëerde een centrale route tussen de verschillende entrees en sportlocaties in het gebied. Daarnaast verzorgde BAM de aankleding door middel van het aanleggen van straatlantaarns en beplanting. Na de Spelen werd BAM ingezet om het olympisch stadion en de directe omgeving verder door te ontwikkelen tot het Olympic Park, een groot stadspark wat volledig openbaar is voor het publiek. BAM verwijderde hiervoor de tijdelijke sportaccomodaties, en paste een aantal andere locaties aan zodat zij een ander karakter verkregen.

Arcadis: Arcadis leverde een team van 15 adviseurs die zich specialiseerden in kostenmanagement omtrent de bouw van het Olympisch Stadion.

Neptunus: Deze tentenbouwer leverde ongeveer 20.000 m² tijdelijke huisvesting voor tijdens de spelen, waaronder het Holland Heineken House en de studio's van de NOS. Het krachttrainingscentrum dat Neptunus leverde werd op het dak van een groot winkelcentrum gebouwd.

Strukton: Het Olympisch Comité huurde Strukton in om de Docklands lightrail, welke tussen de Tower Bridge en Stratford loopt, aan te passen zodat deze 31 km lange spoorlijn volledig kon functioneren zonder dat er wissels zouden uitvallen.

Drain Products: Het Permavoid systeem van Drain Products werd gebruikt als fundatie voor het hippische arena's tijdens de Spelen. Dit systeem, wat totaal 65.000 m² besloeg, zorgde ervoor dat regenwater werd opgevangen en afgevoerd. Waar nodig werd het opgevangen water voor irrigatie van onderaf gebruikt, waardoor de ondergrond voor de ruiters doorlopend in goede conditie bleef. Na de spelen werden de arena's afgebroken, zodat de Permavoid units op andere (sport)locaties konden worden ingezet. Het Greenwich park waarin de hippische arena's zich bevonden, werd weer teruggebracht naar de oorspronkelijke staat.

Boomkwekerij Van den Berk: In het Olympisch Dorp werden tijdens de aanleg vele bomen geplant. Van den Berk leverde hiervoor 2.400 bomen, een van de grootste opdrachten die de kwekerij ooit kreeg.

Philips: De verlichting in het Olympisch Dorp werd door Philips verzorgd.

Variopool: In het London Aquatic Center leverde en installeerde Variopool zowel keerwanden die ervoor zorgen dat het bad op verschillende manieren kan worden ingedeeld, als beweegbare vloeren, die de diverse inzetbaarheid van het bad nog verder vergroten. Deze technologieën werden zowel in het wedstrijd- als het trainingsbad geïnstalleerd. Variopool ontving voor deze installatie de 'Best Quality Award' voor beste toeleverancier.

Een overzicht van deze en andere Nederlandse bedrijven die werkzaam waren in Londen omtrent de Olympische Spelen vindt u [hier](#).

6.3 De Nederlandse connectie met Parijse doelstellingen

Er zijn een aantal speerpunten die Parijs heeft gesteld met het oog op de Spelen, waar het Nederlands bedrijfsleven met haar ervaring uitstekend op kan inspringen. Hieronder zijn deze speerpunten nog eens uiteengezet, zodat Nederlandse bedrijven hun benadering van deze markt gepast kunnen kiezen.

Duurzaamheid

Een van de speerpunten van het Franse NOC is duurzaamheid: deze Spelen moeten, zeker in vergelijking met de vorige edities, zo min mogelijk negatieve impact hebben op het milieu, en waar mogelijk zelfs een positieve impact. Zo streeft Parijs er naar om de carbon footprint van deze Spelen in vergelijking met de vorige twee Spelen (Rio 2016 en Londen 2012) met 55% te verminderen. Ook zal het Olympisch Dorp dienen als een model voor duurzame ontwikkeling, door middel van het gebruiken van 100% biologische materialen, groene energie, duurzame en gecertificeerde voedselbronnen, en 'schoon' vervoer. Daarnaast zal er door deze spelen meer dan 26 hectare aan nieuwe biodiversiteit worden gecreëerd in de regio Seine-Saint-Denis.

Nederlandse bedrijven zullen tijdens deze aankomende Spelen een streepje voorhebben als zij zich kunnen laten zien als duurzaam, innovatief, en coöperatief. Met het oog op CO2 uitstoot zal de voorkeur van de organisatoren in eerste instantie hoogstwaarschijnlijk uitgaan naar Franse bedrijven: lokale productie zorgt voor minder CO2 uitstoot. Echter, als het Nederlands bedrijfsleven concepten en producten kan aanbieden die in lijn zijn met de duurzaamheidsfilosofie van Parijs, dan wordt de kans van slagen significant vergroot. Deze focus op het verminderen van de CO2 uitstoot biedt

daarnaast ook een kans voor het Nederlands bedrijfsleven, en verbetert haar concurrentiepositie: de organisatoren zullen met deze positie in het achterhoofd Europese producten verkiezen over overzeese producten, wat ervoor zorgt dat de BV Nederland voordeel heeft ten opzichte van haar overzeese concurrenten.

Legacy

Een van de belangrijkste uitgangspunten voor de Olympische Spelen 2024 in Parijs is 'legacy': na de spelen gaan de investeringen die Parijs heeft gedaan voor deze spelen niet verloren, maar worden structuren omgevormd, hergebruikt, of afgebroken. Zo heeft de investering die Parijs maakt voor de Spelen een zo groot mogelijke impact, en wordt er zo min mogelijk verspilling gegarandeerd.

In het verleden hebben Nederlandse bedrijven vaker geadviseerd als het aankomt op Legacy: hoe zorg je ervoor dat er na een evenement zo min mogelijk verloren gaat. In het Stadion van de Toekomst concept is dit zelfs integraal opgenomen. Nederlandse bedrijven die zich hierin specialiseren kunnen de verantwoordelijke organisaties adviseren en ondersteunen in het bereiken van een zo groot mogelijke legacy na de spelen 2024, bijvoorbeeld door bij te dragen aan een strategie die de stedelijke ontwikkeling van Groot Parijs integraal linkt aan de ontwikkelingen voorafgaand aan de Spelen.

Safety & Security

Nederlandse bedrijven kunnen op verschillende niveaus bijdragen aan de veiligheid van sporters en toeschouwers voor, tijdens en na de Spelen. Door als BV Nederland samen te werken en een geïntegreerde veiligheidsoplossing te bieden voor de Spelen, zullen kansen voor business worden vergroot. Voorbeelden van Nederlandse bedrijven die actief zijn in de sector, en daarmee mogelijke samenwerkingspartners voor andere bedrijven, zijn onder andere *Heras en Boon Edam* die uitstekende toegangssystemen kunnen leveren. Ook zijn er bedrijven zoals *InControl* en *SIM-CI* die specialiseren in digitale crowd control door middel van voorspellende en regulerende software. Het signaleren en uitschakelen van drones behoort ook tot de mogelijkheden, net als het centraal beheren van alle veiligheidssystemen, zodat goed overzicht kan worden gehouden en snel kan worden gehandeld. Brandveiligheid kan door andere bedrijven worden gegarandeerd. Nederlandse technologieën zorgen ervoor dat deze veiligheid gegarandeerd kan worden met minimale vermindering van de beweegruiimte, fan experience en een algeheel gevoel van welkom.

7. Relevante contacten

Bij internationale marktwerking komt heel wat kijken. Daarom is het belangrijk om de juiste personen en instanties te weten te vinden die u bij deze stap kunnen ondersteunen. Hieronder kunt u een aantal partijen vinden die u kunnen helpen bij uw stap over de grens.

7.1 Overheidsinstanties

Nederlandse Ambassade (Parijs)

Wie kennis op wil doen met betrekking tot internationaal ondernemen in Frankrijk kan terecht bij de Nederlandse ambassade in Parijs. De lokale medewerkers op de ambassade kennen de markt, waardoor zij beter in staat zijn om kansen te signaleren en praktisch advies te geven. Ook bezitten zij een lokaal netwerk waardoor soms nieuwe, voorheen gesloten, deuren voor u geopend kunnen worden. Afhankelijk van uw vragen krijgt u specifieke informatie, bijvoorbeeld over marktsectoren, wet- en regelgeving, het ondernemersklimaat en andere relevante zaken.

Het ambassadenetwerk stelt tevens inzichtelijke markt- en sectorrapporten op. Deze rapporten kunt u gebruiken om uw kennis van de Franse markt te vergroten. U vindt deze rapporten [hier](#).

Contactgegevens:

Nederlandse Ambassade in Parijs
Rue Eblé 7-9
75007 Parijs
Tel. +33140623300
E-mail: par@minbuza.nl

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Heeft u concrete plannen om zaken te doen in het buitenland? De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland ([RVO](#)) ondersteunt startende en ervaren ondernemers met hun exportplannen, met informatie en advies over wat voor u interessante stappen, markten en ondersteuningsmogelijkheden zijn en hoe u deze benut. RVO werkt nauw samen met de ambassades in het buitenland. Via RVO heeft u daarmee ook toegang tot het wereldwijde ambassadenetwerk.

Contactgegevens:

Tel: 088 042 42 42

[Website RVO Internationaal Ondernemen](#)

7.2 Subsidies & Financiering

Er wordt door verschillende partijen ondersteuning geboden aan Nederlandse bedrijven die zaken willen doen in het buitenland. Onderstaande mogelijkheden zijn allen beschikbaar voor partijen die een stap willen zetten richting Frankrijk.

Partners for International Business

Het programma Partners for International Business (PIB) heeft tot doel het Nederlands bedrijfsleven binnen bepaalde Nederlandse (top)sectoren op kansrijke markten in het buitenland te positioneren. De Nederlandse overheid, Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen werken hieraan mee via een gestructureerde aanpak. Binnen een twee tot driejarig PIB programma werken deze instanties samen om de BV Nederland in een bepaald land of bepaalde regio te positioneren, en de kansen om zaken te doen aldaar te vergroten. De Nederlandse overheid beschikt over een wereldwijd netwerk van ambassades, consulaten en de Netherlands Business Support Offices (NBSO's) die hierin lokaal kunnen ondersteunen. Zie voor meer informatie [de website](#).

Starters International Business (SIB)

Dit coaching traject, aangeboden door het Ministerie van Buitenlandse Zaken, biedt u de handvatten voor uw start op de internationale markt. Middels vouchers (coaching-, missie-, en kennisvouchers) kunt u financiële ondersteuning ontvangen bij het opstellen van een concreet actieplan, deelname aan handelsmissies en/of het inhuren van een deskundige. [Meer informatie](#).

Dutch Trade and Investment Fund (DTIF)

Samen met uw bank kan DTIF leningen, garanties en exportfinanciering verstrekken. Dit fonds is bedoeld voor Nederlandse bedrijven die willen investeren in, of exporteren naar, buitenlandse markten. Meer informatie en voorwaarden vind u op de [website van RVO](#).

Exportkredietverzekering

Als exporteur kunt u zich verzekeren tegen het risico dat een buitenlandse klant niet betaalt. Maar soms bieden verzekeraars en banken geen dekking. Bijvoorbeeld bij grote transacties, lange betalingstermijnen of vanwege de situatie in een land. De overheid steunt ondernemers in die gevallen via <https://atradiusdutchstatebusiness.nl/nl/>

Subsidieregeling voor demonstratieprojecten, haalbaarheids- en investeringsvoorbereidingsstudies (DHI)

Met deze regeling stimuleert het ministerie van Buitenlandse Zaken dat meer Nederlandse ondernemingen succesvol internationaal zakendoen in ontwikkelde landen, in opkomende markten en in ontwikkelingslanden. Specifiek als een bedrijf of groep van bedrijven een demonstratieproject voor ogen heeft, of wil uitvinden hoe haalbaar het is om in een bepaald land zaken te doen of te investeren, is de DHI een uitstekend instrument. In ontwikkelingslanden draagt het ministerie hiermee positief bij aan duurzame lokale ontwikkeling (aid for trade). Lees meer op de [website van RVO](#).

Landeninformatie op maat

Op de website van RVO kunnen Nederlandse bedrijven reeds zeer uitgebreide informatie vinden over landen waar zij zaken willen doen. Als bedrijven nog specifiekere informatie willen, bijvoorbeeld gericht op hun sector of product, kan RVO voor hen via het uitgebreide buitenlandnetwerk een landeninformatiedossier op maat maken. Ook kunnen zij een landenvergelijking maken gespecificeerd op de vragen van het Nederlandse bedrijf. Om de behoeften wat dit betreft te bespreken, en tot een opdracht te komen, kunnen ondernemers vrijblijvend een afspraak voor een intakegesprek maken met RVO. Zie [de website](#) voor meer informatie.

Zakenpartnerscan

Als een Nederlands bedrijf in het buitenland op zoek is naar zakenpartners, bijvoorbeeld een agent of distributeur, maar bijvoorbeeld ook een productiepartner of francisenemer, maar het lastig vindt om deze stap te zetten, kan de Nederlandse overheid hierbij ondersteunen. Via de Nederlandse Ambassades, Consulaten en NBSO's kunt u een zakenpartnerscan laten aanvoeren, waarbij deze instanties zorgdragen voor een persoonlijke introductie bij mogelijke buitenlandse zakenpartners. Een zakenpartnerscan is een overzicht van mogelijke zakenpartners met hun contactgegevens in de doelmarkt van het bedrijf. Een voordeel hiervan is, dat deze zakenpartners door een medewerker van de overheid persoonlijk benaderd zijn met de propositie van het bedrijf, en zij de reacties van deze partijen presenteren in de scan. Voor meer informatie, zie [dit overzicht](#).

7.3 Handelsmissies en beurzen

Door verschillende partijen in Nederland worden geregeld uitgaande handelsmissies georganiseerd. Als hierbij een lid van het Nederlands Koningshuis of een Minister of Staatssecretaris mee reist, worden deze missies vaak georganiseerd door RVO. Een overzicht van de door RVO georganiseerde missies vindt u [hier](#).

Wanneer er een bedrijfsdelegatie zonder representatie vanuit overheid of koningshuis afreist naar een buitenlandse markt, wordt deze missie vaak begeleid door andere partijen, waaronder bijvoorbeeld FME, NEC of PSPS Consultants. Ook zijn er regiospecialisten zoals NABC (Afrika) en

sectorspecialisten zoals de TFHC (healthcare). Deze partijen werken vaak wel samen met de lokale Ambassade of Consulaat. Ieder jaar worden door bovenstaande partijen een groot aantal internationale beurzen en handelsmissies georganiseerd. Via deze wegen bent u in staat snel een groot aantal waardevolle contacten te leggen in het buitenland en krijgt u een beter beeld van de huidige staat van de markt. U kunt deze missies en collectieve beursinzendingen vinden op www.internationaalondernemen.nl.

Bijlage 8.1 Bijlagen verschillende Olympische organen

Het Internationaal Olympisch Comité (IOC)

Het Internationaal Olympisch Comité is de belangrijkste autoriteit als het aankomt op het organiseren van de Olympische Spelen. Een van de essentiële taken die het IOC uitvoert is het selecteren van de gaststad die de Spelen organiseert, op basis van een streng en uitgebreid aanbestedingsproces. Het nodigt daarnaast de verschillende NOC's uit om deel te nemen aan dit aanbestedingsproces. De Coördinatie Commissie van het IOC volgt en begeleidt de organisatie en voorbereidingen van de Spelen in respectievelijke gaststeden. Ook draagt het IOC een significant gedeelte bij aan het budget van de COJO. Ook voorziet het de verschillende en talrijke rechten houdende nationale media van beeld en geluid van de Spelen door middel van de Olympic Broadcast Services, waardoor men de Spelen van over de hele wereld kan volgen.

Het Nationaal Olympisch Comité (NOC, en Français: CNOF)

Het Nationaal Olympisch Comité is een nationaal orgaan dat zich onder andere bezig houdt met het aanbestedingen doen voor, en het organiseren van, de Olympische Spelen. Er zijn totaal 205 NOC's wereldwijd. De hoofdtaak van de NOC's is het ontwikkelen, promoten en beschermen de Olympische Bewegingen in het thuisland/grondgebied, in overeenstemming met het Olympisch Handvest. Het NOC is een belangrijke speler tijdens het organiseren van de Spelen, aangezien zij de stad selecteert die het land zal representeren tijdens het aanbestedingsproces. Samen met deze stad is het NOC ook verantwoordelijk voor de acties en gedragingen van de stad tijdens dit proces. Nadat een stad is geselecteerd voor organisatie, zal deze stad samen met het NOC zorgdragen voor de organisatie van de Spelen. Het NOC richt het COJO (zie onder) op. Het NOC heeft ook als zeer belangrijke taak de eigen Olympische teams op te richten, te organiseren, en hen te leiden tijdens de Spelen. Ook selecteren zij de verschillende media die op hun territorium wordt toegelaten.

Organiserend Comité van de Olympische Spelen (OCOS, en Français: COJO, in English: OCOG)

Het COJO is het orgaan dat de Olympische Spelen in de gaststad organiseert, en direct instructies ontvangt van het IOC. Het uitvoerende gedeelte van het COJO bestaat uit de IOC leden uit het gastland, de President en Secretaris Generaal van het NOC en één afgevaardigde uit de gaststad die deze stad tevens representeert. Daarnaast bevat dit Comité doorgaans vertegenwoordigers van publieke autoriteiten en andere personen die in de regio een leidende of besturende rol bekleden.

Het COJO begint vlak na gunning als een kleine organisatie die vooral werkt aan de planning voor de Olympische Spelen. In de zeven jaar daarna groeit hij uit tot een grote organisatie met duizenden werknemers die werkt aan de uitvoering van de plannen voor een succesvolle Spelen. In deze zeven jaar is het COJO verantwoordelijk voor de volgende hoofdtaken:

- Alle sporten op het programma gelijke behandeling geven en ervoor te zorgen dat wedstrijden gehouden worden volgens de regels van de Internationale Sportfederaties (IFS)
- De benodigde locaties selecteren en zo nodig te creëren: wedstrijdlocaties, stadions en trainingszalen; op deze locaties de benodigde apparatuur regelen.
- Medische diensten organiseren
- Transport problemen oplossen
- Onderdak regel voor de atleten en hun entourage, en de ambtenaren
- Ervoor zorgen dat het publiek de beste informatievoorziening van de spelen krijgt d.m.v. massa en sociale media
- Culturele evenementen organiseren die een belangrijk onderdeel zijn van de Olympische Spelen
- Het eindrapport schrijven dat in twee talen moet worden opgeleverd over de viering van de Spelen, en dit binnen twee jaar op te leveren.

Bij het ontwikkelen en voldoen aan de hoge standaarden van deze taken al deze zaken roept het COJO hulp in van verschillende instanties, organisaties en bedrijven.

Voor meer informatie over de verschillende organen die met de organisatie van de Olympische Spelen te maken hebben, zie het Olympisch Handvest.

Bijlage 2: Belangrijke stakeholders in aanloop naar de Spelen

Organisatie	Website	E-mail
Frans Olympisch Comité	http://cnosf.franceolympique.com/cnosf/	cnosf@cnosf.org
Frans Paralympisch Comité	http://www.france-paralympique.fr/	contact@france-paralympique.fr
COJO	Nog niet opgericht	n.v.t.
SOLIDEO	Nog niet opgericht	n.v.t.
Regio Île-de-France	https://www.iledefrance.fr/	Via het contactformulier
Parijse Politie	https://www.prefecturedepolice.interieur.gouv.fr/	Via het contactformulier
Parijse Brandweer	http://www.pompiersparis.fr/en/	n.v.t.
Vinci Construction France	http://www.vinci-construction.fr/	Via het contactformulier
Bouygues	http://www.bouygues-construction.com/en	Via het contactformulier
Eiffage	http://www.eiffageconstruction.com/home.html	Via het contactformulier

Voor meer informatie omtrent Paris2024, zie [de website van de organisatie](#).

Bijlage 3: Environmental Excellence strategie per thema

Klimaat

- CO2 assessment: implementeer een strategie met een lage CO2-uitstoot
 - Koolstofneutraliteit: implementeer een koolstofcompensatieplan
 - Veerkracht van gebieden en bevolkingen in de richting van klimaatverandering: implementeer oplossingen op maat
1. 55% reductie van de CO2-voetafdruk in vergelijking met de Olympische Spelen van Londen in 2012
 2. 1% van het COJO-budget wordt ingezet voor koolstofcompensatie
 3. 100% van de locaties zijn weerbaar en aangepast aan de gevolgen van de klimaatverandering

Infrastructuur & natuurlijke locaties

- Energie: Implementeer de energietransitie door eenvoud, efficiëntie en duurzame energie te combineren
 - Biodiversiteit: Ga voor een netto positief effect op de biodiversiteit en bevorder de multifunctionaliteit van buitenruimte
 - Water: optimaliseer de waterkringloop en verbeter de watervoorraden
 - Gezondheid en milieu: Meet en verminder vervuiling (lucht, geluid, licht)
4. 100% van de energievoorziening is voor de locaties van de Spelen is afkomstig uit duurzame en teruggewonnen energie
 5. Zero-net bodemafdichting als gevolg van de Spelen in vergelijking met de initiële toestand
 6. 26 hectare groene en natuurlijke gebieden zullen na de Spelen worden gecreëerd op gebruikte locaties
 7. Op 100% van de locaties zullen maatregelen worden getroffen voor milieu, lichtvervuiling, luchtkwaliteit en tegen geluidshinder

Sourcing & resource management

- Voedsel: Check de kwaliteit van het voedselaanbod en zorg voor duurzame voedselvoorziening
 - Materialen: Vergroot de hoeveelheid ecobuilding, versterk inkoopprocessen, bevorder recycling en hergebruik van materialen
 - Afval: Betrek de gemeenschap en burgers om zo een zero-waste beleid te realiseren
8. 100% gecertificeerd voedsel
 9. Geen voedselverspilling
 10. 100% van de apparatuur, materialen en tijdelijke structuren zullen worden hergebruikt na de Spelen
 11. 100% van het merk en de look van Parijs 2024, en merchandisingmaterialen, zijn van gecertificeerde of volledig opnieuw bruikbare bronnen
 12. 0% van het afval hergebruikt of gerecycled

Mobiliteit

- Mobiliteit van mensen: bied duurzame en groene mobiliteitsoplossingen voor iedereen
 - Transport en logistiek: ontwikkel en implementeer innovatieve en duurzame logistieke oplossingen
13. 100% van de toeschouwers bereikt wedstrijdlocaties met het openbaar vervoer of actieve mobiliteit
 14. Twee plannen voor duurzame logistiek (bouwfase en operationele fase)

Workforce

- Lokale ontwikkeling: implementeer beleid ter ondersteuning van de lokale bevolking (training en arbeidsintegratie)
 - Maatschappelijke betrokkenheid: implementeer een sociaal handvest in samenwerking met nationale handelsfederaties (arbeidsomstandigheden, diversiteit, gelijkheid)
 - Economische ontwikkeling: implementeer de principes van de sociale economie
15. Ontwikkeling van werkgelegenheid voor 5.000 jongeren per jaar in Frankrijk
 16. 100% gendergelijkheid in de acties van de COJO

Bijlage 4: Training venues overzicht

Olympic sport/discipline	Paralympic sport/discipline	Venue Number	Venue Name	Name of Zone (if applicable)	Name of Cluster (if applicable)	Venue type	Number of FoPs	
Aquatics	Marathon Swimming	1*	Eiffel Tower	Paris Centre Zone	Eiffel Tower	Temporary	1	
	Swimming	2	Fort d'Aubervilliers	Grand Paris Zone		Planned	1	
		3	Aulnay-sous-bois Pool	Stand-alone Venue		Planned	1	
		4	Georges-Valleréy Pool	Stand-alone Venue		Existing	1	
		5	Colombes Olympic Pool	Stand-alone Venue		Existing	1	
	Synchronised Swimming	5	Colombes Olympic Pool	Stand-alone Venue		Existing	1	
	Diving	5	Colombes Olympic Pool	Stand-alone Venue		Existing	1	
6		La Baleine	Grand Paris Zone		Existing	1		
Water-polo		7	Noisy-le-sec Pool	Stand-alone Venue		Planned	1	
Athletics	Para Athletics	8	Ile-des-Vannes Sports Complex	Grand Paris Zone	Olympic	Existing with permanent works required	2	
		9	Auguste-Delaune Sports Park	Grand Paris Zone		Existing	2	
Rowing	Rowing	10*	Water Sports Centre	Stand-alone Venue		Existing	1	
Badminton	Badminton	11*	Le Bourget	Grand Paris Zone	Le Bourget	Additional	8	
Basketball	Wheelchair rugby	12	Olympic and Paralympic Village (studios 4 & 5)	Grand Paris Zone	Olympic	Temporary	4	
	Wheelchair basketball	12	Olympic and Paralympic Village (studios 2, 3 & 5)	Grand Paris Zone	Olympic	Temporary		
Boxing	Goalball	8	Ile-des-Vannes Sports Complex	Grand Paris Zone	Olympic	Existing with permanent works required	9	
Canoe	Canoe	10*	Water Sports Centre	Stand-alone Venue		Existing	1	
Cycling	BMX	13*	BMX Track	Stand-alone Venue	Versailles	Existing	1	
	Track	14*	Velodrome national	Stand-alone Venue	Versailles	Existing	1	
	Road	15	Georges Valbon Park	Grand Paris Zone		Existing	1	
		16	Chevreuse Valley	Stand-alone Venue		Existing	1	
	Mountain Bike	17*	Elancourt Hill	Stand-alone Venue		Existing with permanent works required	1	
Equestrian	Equestrian	18*	Château de Versailles	Stand-alone Venue	Versailles	Temporary	1	
Fencing	Wheelchair Fencing	12	Olympic and Paralympic Village (Gymnase A. Lallement)	Grand Paris Zone	Olympic	Existing	14	
Paris		19	Colombes	Stand-alone Venue		Existing	1	
		9	Auguste-Delaune Sports Park	Grand Paris Zone		Existing	1	
		20	Stade Bauer	Grand Paris Zone		Existing	1	
		20	Stade André Karman	Grand Paris Zone		Existing	1	
		20	Stade Jean-Bouin (referees)	Paris Centre Zone	Paris-Auteuil	Existing	2	
		21	Stade Chaban-Delmas	Stand-alone Venue		Existing	1	
		Bordeaux	21	Plaine des Sports Colette Besson	Stand-alone Venue		Existing	2
			21	Stade Bordelais (Sainte-Germaine)	Stand-alone Venue		Existing	1
		Lyon	22	Stade de Gerland	Stand-alone Venue		Existing	1
			22	Plaine de Jeux Gerland	Stand-alone Venue		Existing	3

Football	Nice	23	Parc des Sports Charles Ehrmann	Stand-alone Venue		Existing	2
		23	La Turbie	Stand-alone Venue		Existing	2
	Marseille	24	Sports Complex Jean-Bouin	Stand-alone Venue		Existing	1
		24	Marseille Training Centre	Stand-alone Venue		Existing	3
	Lille	25	Stadium Nord Lille Metropole	Stand-alone Venue		Existing	2
		25	Stade Lezennois	Stand-alone Venue		Existing	1
		25	Stade Pierre-Beaucamp	Stand-alone Venue		Existing	1
	Nantes	26	Stade Marcel-Saupin	Stand-alone Venue		Existing	1
		26	Stade Nantais	Stand-alone Venue		Existing	1
		26	Stade Michel-Lecointre	Stand-alone Venue		Existing	1
		26	Stade de l'Eraudière	Stand-alone Venue		Existing	1
	Toulouse	27	Stadium de Toulouse	Stand-alone Venue		Existing	2
27		Stade Ernest-Wallon	Stand-alone Venue		Existing	2	
Saint-Etienne	28	Stade Geoffroy-Guichard	Stand-alone Venue		Existing	2	
	28	Saint-Etienne Training Centre	Stand-alone Venue		Existing	2	
Golf		29*	National Golf	Stand-alone Venue		Existing	1
Gymnastics	Boccea	8	Ile-des-Vannes Sports Complex	Grand Paris Zone	Olympic	Temporary	3
Weightlifting	Para Powerlifting	30	La Villette Great Hall	Stand-alone Venue		Temporary	50
Handball	Wheelchair Rugby	12	Olympic and Paralympic Village (studio 5)	Grand Paris Zone	Olympic	Temporary	1
	Wheelchair Basketball	31	Espace Pierre Brossolette	Grand Paris Zone		Existing	1
		32	Gymnase Assia El Hannouni	Grand Paris Zone		Existing	1
		33	Gymnase Irène Popart	Grand Paris Zone		Existing	1
Hockey		34*	Stade Yves-du-Manoir	Stand-alone Venue		Existing with permanent works required	2
Judo		35	Futsal Complex - Marville	Grand Paris Zone		Planned	16
		36	Stade Max-Rousie	Grand Paris Zone		Existing	8
Wrestling	Judo	12	Olympic and Paralympic Village (Halle Maxwell)	Grand Paris Zone	Olympic	Existing with permanent works required	16
	Taekwondo						
Pentathlon moderne	Equestrian	15	Georges Vaibon Park	Stand-alone Venue		Existing	1
		37	Bertrand-Dauvin Stadium	Grand Paris Zone		Existing	3
Rugby		38	La Courneuve Sports Park - Marville	Grand Paris Zone		Existing with permanent works required	8
Taekwondo		39	Gymnase Jean Lurçat	Grand Paris Zone		Existing	4
Tennis	Wheelchair Tennis	40*	Roland-Garros	Paris Centre Zone	Paris-Auteuil	Existing	11
		41*	Paris Expo - Hall IV	Paris Centre Zone	Paris-Expo	Temporary	
Table Tennis		42*	Paris Arena II	Paris Centre Zone	Bercy	Existing with permanent works required	12
Shooting	Shooting Para Sport	43*	Shooting Range	Grand Paris Zone	Le Bourget	Temporary	1
Archery	Archery	44*	Esplanade des Invalides	Paris Centre Zone		Temporary	1
	Swimming	Triathlon	3	Aulnay-sous-bois Pool	Stand-alone Venue	Planned	1

Triathlon	Athletics		8	Ile-des-Vannes Sports Complex	Grand Paris Zone	Olympic	Existing with permanent works required	1
	Cycling		15	Georges Valbon Park	Grand Paris Zone		Existing	1
Sailing			45*	Marina (Marseille)	Stand-alone Venue		Existing	1
Volleyball	Sitting Volleyball		12	Olympic and Paralympic Village (Studio 1)	Grand Paris Zone	Olympic	Temporary	2
			46	Gymnase Alice Milliat	Grand Paris Zone		Existing	1
		47	Laura Flessel Sports Complex	Grand Paris Zone		Existing	1	
		48	Gymnase Maurice Baquet	Grand Paris Zone		Existing	1	
		49	Gymnase Guy Moquet	Grand Paris Zone		Existing	1	
Beach	Football 5-a-side		50	Poissoniers Sports Centre	Grand Paris Zone		Existing	1
			51*	Champ-de-Mars	Paris Centre Zone	Eiffel Tower	Temporary	6
Total number of training venues: 51								

Bijlage 5: Wedstrijdlocaties overzicht

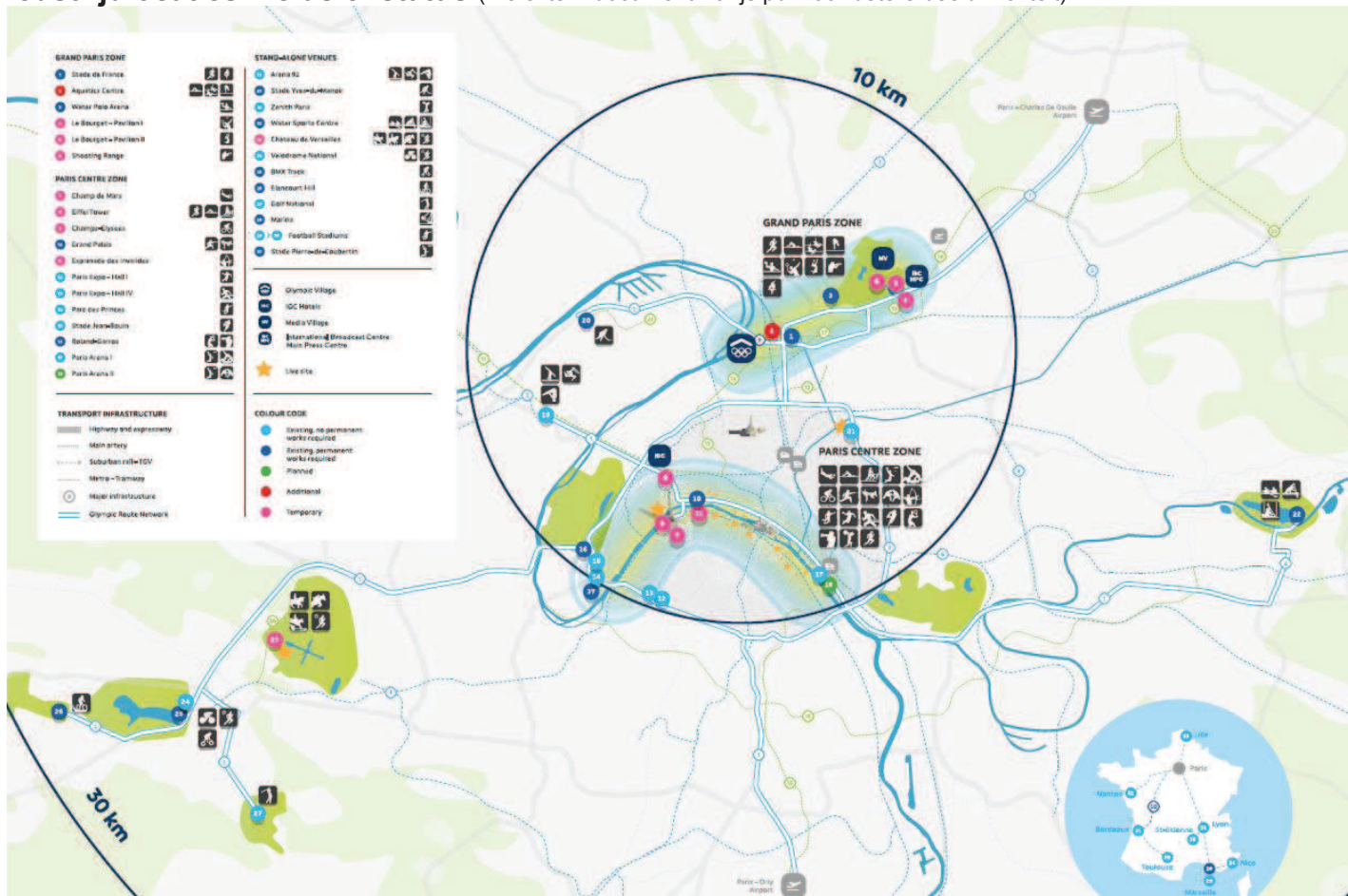
Sport/discipline	Competition Venues										Games-time warm-up capability (if required)	
	Venue Number	Venue Name	Name of Zone (if applicable)	Name of Cluster (if applicable)	Seating bowl capacity	Standing area capacity	Total Gross capacity	Legacy seating capacity	Current use	Post Games use	Number of FoPs	Brief description
Aquatics (Marathon Swimming)	8	Eiffel Tower	Paris Centre Zone	Eiffel Tower	3,390	10,000	13,390	-	Public space	Public space		
Aquatics (Swimming)	2	Aquatics Centre	Grand Paris Zone	Olympic	17,000		18,000	2,500		Aquatics Centre (competition and leisure)	1	50m warm-up pool
Aquatics (Synchronised Swimming)												
Aquatics (Diving)												
Aquatics (Water Polo)	3	Water Polo Arena	Grand Paris Zone		4,250		4,250	-	Aquatics Centre (leisure)	Aquatics Centre (leisure)	1	
Athletics (Track & Field) - Ceremonies	1	Stade de France	Grand Paris Zone	Olympic	77,568		77,568	77,568	Multipurpose stadium	Multipurpose stadium	2	One area for track and one for throws
Athletics (Marathon)	8	Eiffel Tower	Paris Centre Zone	Eiffel Tower	3,390	10,000	13,390	-	Public space	Public space		
Athletics (Race Walks)												
Rowing	23	Water Sports Centre	Stand-alone Venue		9,000	10,000	24,000	-	Water Sports Centre	Water Sports Centre	3	Dedicated lanes as per IF rules
Badminton	4	Le Bourget - Pavilion 1	Grand Paris Zone	Le Bourget	7,850		7,850	-	Sports complex		4	
Basketball (Women's Preliminaries)	37	Stade Pierre-de-Coubertin	Paris Centre Zone		4,016		4,016	4,016	Multipurpose arena	Multipurpose arena	2	Two half-courts
Basketball (Men's Preliminaries)	18	Paris Arena II	Paris Centre Zone	Bercy	8,000		8,000	8,000		Multipurpose arena	2	Two half-courts
Basketball (Finals)	17	Paris Arena I	Paris Centre Zone	Bercy	16,208		16,208	16,208	Multipurpose arena	Multipurpose arena	2	Two half-courts
Boxing	16	Roland-Garros (Suzanne-Lenglen-Cours)	Paris Centre Zone	Paris-Auxerre	10,056		10,056	10,056	Tennis stadium	Tennis stadium / National Tennis Centre	2	
Canoe (Slalom)	23	Water Sports Centre	Stand-alone Venue		12,000		12,000	-	Water Sports Centre	Water Sports Centre	1	Dedicated lanes as per IF rules for Canoe Slalom (warm-up on field of play for Canoe Slalom)
Canoe (Sprint)					9,000	10,000	24,000					
Cycling (BMX)	25	BMX Track	Stand-alone Venue	Versailles	7,040		7,040	-	BMX Track	BMX Track		
Cycling (Track)	24	Velodrome National	Stand-alone Venue	Versailles	5,000		5,000	5,000	Velodrome National	Velodrome National		
Cycling (Road)	9	Champs-Élysées	Paris Centre Zone		4,670	25,000	29,670	-			1	
Cycling (Mountain Bike)	26	Finhaut Hill	Stand-alone Venue		2,740	20,000	22,740	-	Mountain bike course	Mountain bike course		
Equestrian (Eventing)	23	Château de Versailles	Stand-alone Venue	Versailles	22,500	40,000	62,500	-	National monuments	National monuments	1	
Equestrian (Dressage & Jumping)					22,500	22,500						
Fencing	10	Grand Palais	Paris Centre Zone		8,000		8,000	-	Monument / Museum / Exhibitions	Monument / Museum / Exhibitions	16	Sixteen sites
Football (Preliminaries)	34	Stade de Nice	Stand-alone Venue		36,000		36,000	36,000	Multipurpose stadium	Multipurpose stadium		
	31	Stade de Bordeaux	Stand-alone Venue		42,000		42,000	42,000	Multipurpose stadium	Multipurpose stadium		
	34	Stade de Lyon	Stand-alone Venue		59,000		59,000	59,000	Multipurpose stadium	Multipurpose stadium		
	35	Stade Geoffroy-Guichard (Saint-Etienne)	Stand-alone Venue		42,000		42,000	42,000	Multipurpose stadium	Multipurpose stadium		
	29	Stade Velodrome (Marseille)	Stand-alone Venue		67,000		67,000	67,000	Multipurpose stadium	Multipurpose stadium		
	30	Stadium de Toulouse	Stand-alone Venue		33,000		33,000	33,000	Multipurpose stadium	Multipurpose stadium		
	33	Stade Pierre-Mauroy (Lille)	Stand-alone Venue		50,000		50,000	50,000	Multipurpose stadium	Multipurpose stadium		
	32	Stade de La Beauvoisine (Nantes)	Stand-alone Venue		38,000		38,000	38,000	Multipurpose stadium	Multipurpose stadium		

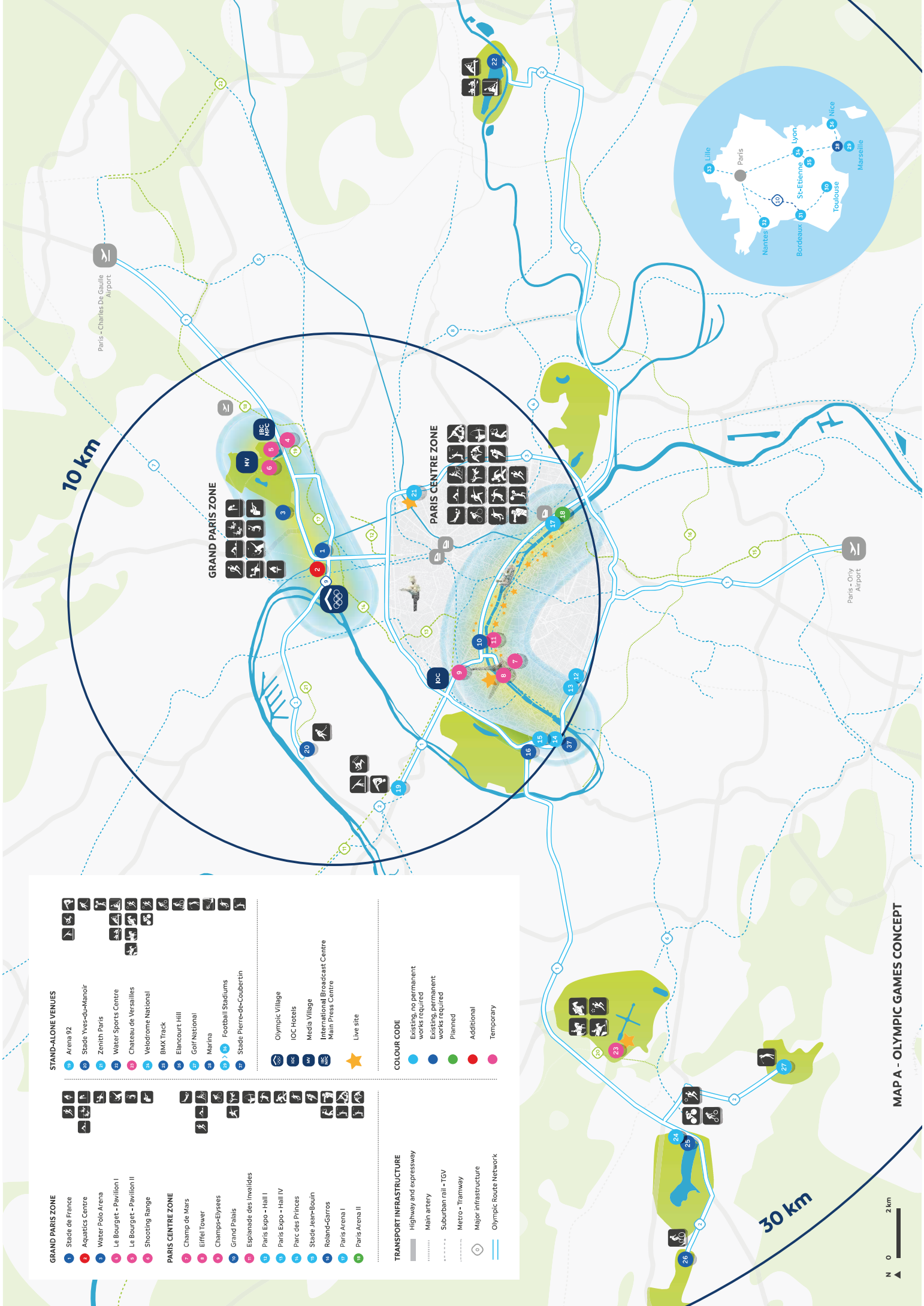
Football (Finals)	14	Parc des Princes	Paris Centre Zone	Paris-Aussauil	48,583		48,583	48,583	Multipurpose stadium	Multipurpose stadium		
Golf	27	National Golf	Stand-alone Venue		2,750	30,000	32,750	2,750	Golf course	Golf course		
Gymnastics	19	Arena 92	Stand-alone Venue		17,500		17,500	17,500	Rugby stadium / Multipurpose arena	Rugby stadium / Multipurpose arena	3	One site each for artistic, rhythmic and trampolining
Weightlifting	21	Zenith Paris	Stand-alone Venue		5,238		5,238	5,238	Multipurpose arena	Multipurpose arena	36	Sixteen platforms behind the competition space
Handball	12	Paris Expo - Hall 1	Paris Centre Zone	Paris-Expo	12,750		12,750	-	Exhibition centre	Exhibition centre	2	Two full courts
Hockey	20	Stade Yves-du-Manoir	Stand-alone Venue		18,520		18,520	18,520	Multipurpose stadium	Multipurpose stadium / National Hockey Centre	2	Two half-pitches
Judo	17	Paris Arena 1	Paris Centre Zone	Bercy	16,208		16,208	16,208	Multipurpose arena	Multipurpose arena	4	
Wrestling	18	Paris Arena 2	Paris Centre Zone	Bercy	8,000		8,000	8,000	-	Multipurpose arena	4	
Modern Pentathlon (Fencing)	24	Velodrome National	Stand-alone Venue	Versailles	5,000		5,000	5,000	Velodrome	Velodrome	6	
Modern Pentathlon	23	Chateau de Versailles	Stand-alone Venue	Versailles	22,500		22,500	-	Monument / Museum / Exhibitions	Monument / Museum / Exhibitions	2	Two warm-up areas for equestrian (warm-up for swimming and equestrian on half of play)
Rugby	15	Stade Jean-Bouin	Paris Centre Zone	Paris-Aussauil	20,000		20,000	20,000	Rugby stadium	Rugby stadium	3	Two for competing teams, one for referees
Taekwondo	10	Grand Palais	Paris Centre Zone		8,000		8,000	-	Monument / Museum / Exhibitions	Monument / Museum / Exhibitions	4	
Tennis	16	Roland-Garros (Philippe-Chatrier Courts)	Paris Centre Zone	Paris-Aussauil	15,000		15,000	15,000	Tennis stadium	Tennis stadium / National Tennis Centre		
		Roland-Garros (Court des Serres)	Paris Centre Zone	Paris-Aussauil	5,000		5,000	5,000	Tennis stadium	Tennis stadium / National Tennis Centre		
		Roland-Garros (Other)	Paris Centre Zone	Paris-Aussauil	4,750		4,750	4,750	Tennis stadium	Tennis stadium / National Tennis Centre		
Table Tennis	13	Paris Expo - Hall IV	Paris Centre Zone	Paris-Expo	6,650		6,650	-	Exhibition centre	Exhibition centre	8	
Shooting	6	Shooting Range	Grand Paris Zone	La Bourga	4,320		4,320	-	-	-	2	One dry firing hall for rifle and pistol and one for shotgun
Archery	11	Ecluse des Invalides	Paris Centre Zone		8,000		8,000	-	-	-	1	Number of targets as per IF rules
Triathlon	8	Eifel Tower	Paris Centre Zone	Eifel Tower	1,350	10,000	13,350	-	-	-		
Swimming	28	Marina (Marseille)	Stand-alone Venue		5,660	10,000	15,660	-	Water Sports Centre	Water Sports Centre		
Volleyball (Preliminaries)	5	La Bourga - Pavillon 1b	Grand Paris Zone	La Bourga	5,560		5,560	-	-	-	2	
Volleyball (Finals)		La Bourga - Pavillon 1a	Grand Paris Zone	La Bourga	5,070		5,070	-	-	-	2	
Volleyball (Beach)	7	Champ-de-Mars	Paris Centre Zone	Eifel Tower	12,860		12,860	-	Public space	Public space	2	
Total number of competition venues : 37												

Bijlage 6: Wedstrijdlocaties inclusief status (Zie extern document Parijs.pdf voor betere beeldkwaliteit)

Alle afbeeldingen in dit document zijn afkomstig uit de 'Dossiers de Candidature' van Parijs2024, welke kunnen worden gevonden op de [website van Parijs 2024](https://www.paris2024.org/).

STAND-ALONE VENUES

- 1 Arena 92
- 2 Stade Yves-du-Manoir
- 3 Zenith Paris
- 4 Water Sports Centre
- 5 Chateau de Versailles
- 6 Velodrome National
- 7 BMX Track
- 8 Elincourt Hill
- 9 Golf National
- 10 Marina
- 11 Football Stadiums
- 12 Stade Pierre-de-Coubertin

GRAND PARIS ZONE

- 1 Stade de France
- 2 Aquatics Centre
- 3 Water Polo Arena
- 4 Le Bourget - Pavillon I
- 5 Le Bourget - Pavillon II
- 6 Shooting Range

PARIS CENTRE ZONE

- 1 Champ de Mars
- 2 Eiffel Tower
- 3 Champs-Elysees
- 4 Grand Palais
- 5 Esplanade des Invalides
- 6 Paris Expo - Hall I
- 7 Paris Expo - Hall IV
- 8 Parc des Princes
- 9 Stade Jean-Bouin
- 10 Roland-Garros
- 11 Paris Arena I
- 12 Paris Arena II

GRAND PARIS ZONE

- 1 Olympic Village
- 2 IOC Hotels
- 3 Media Village
- 4 International Broadcast Centre
- 5 Main Press Centre
- 6 Live site

TRANSPORT INFRASTRUCTURE

- Highway and expressway
- Main artery
- Suburban rail - TGV
- Metro - Tramway
- Major infrastructure
- Olympic Route Network

COLOUR CODE

- Existing, no permanent works required
- Existing, permanent works required
- Planned
- Additional
- Temporary

MAPA - OLYMPIC GAMES CONCEPT

N 0 2 km